

www.adventurer.sk

'ADVENTURER

April/Máj 2004 | 39 Sk/Kč

MEXIKO

10 NAJKRAJŠÍCH MIEST

- » POPOCATÉPETL
- » MÉRIDA
- » OAXACA
- » ACAPULCO
- » TEOTIHUACÁN
- » CUIDAD DE MÉXICO
- » PALENQUE
- » CHICHÉN ITZÁ
- » MAYSKÁ RIVIÉRA
- » TULUM

SITNO 93,3

TRENČÍN 97,8

BANSKÁ BYSTRICA 102,9

ŠTRBSKÉ PLESO 102,9

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ 89,7

MICHALOVCE 103,3

PRIEVIDZA 98,1

NÁMESTOVO 105,8

LUČENEC 106,3

PREŠOV 92,9

BRATISLAVA 97,2

ČADCA 105,8

NITRA 95,7

KOŠICE 94,4

ŽILINA 89,8

www.adventurer.sk/inzercia

Adventurer_c
ennik_inzercie
_2004_ebook.
pdf

obsah

5 Editorial

6 Zážitkové parky

Dobrodružstvo v umejnej prírode?
Text: Ondřej Turek

8 Tip pre turistov

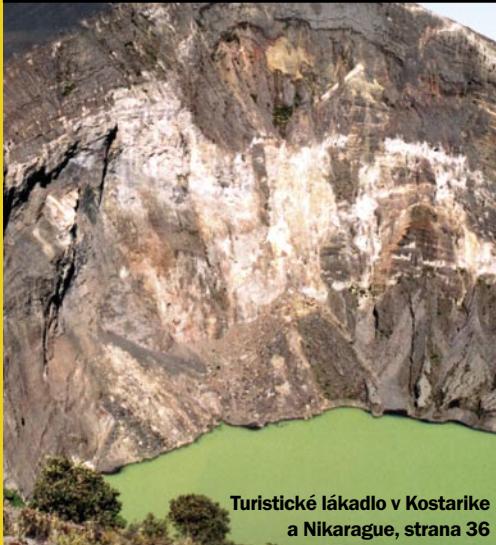
Údolie Val Grande v južných Alpách je rajom pre horských turistov a cyklistov.
Text: Libuše Vernazzová, Foto: Ondřej Turek

10 Veľonočné kúpanie v Slovinsku

Divoká voda z obľúbeného Slovinska.
Text a foto: Martin Žilka

Cesta na sever, strana 20

Turistické lákadlo v Kostarike a Nikarague, strana 36

Veľonočné kúpanie v Slovinsku, strana 12

Po stopách Perzskej ríše, strana 20

28 Po stopách Perzskej ríše

Irán. Jedni si pod názvom tejto ázijskej krajiny predstavia šíitskych moslimov, iní národ Peržanov, niekto nebezpečnú krajinu. Aký je Irán očami slovenského cestovateľa?
Text a foto: Milan Šimoník

36 Turistické lákadlo v Kostarike a Nikarague

Vulkány sa stali nerozlučným spojencom turizmu. Ani sedemčlenná česko-slovenská výprava pri návštive Kostariky a Nikaragu neobišla niektoré z nich. Aj keď výber neboli jednoduchý.
Text a foto: Jozef Májsky

OBÁLKA

Najväčší kaktus na svete nájdete v blízkosti mestečka Cholula východne od Cuidad de Méjico.
Foto: Ľuboš Fellner

FOTOGRAFIE: HORE JAKUB HAVEL, VLAVO JOZEF MÁJSKY, VPRavo MARTIN ŽILKA, DOLE MILAN ŠIMONÍK

EDITORIÁL

Celý svet sa zasadzuje za ochranu prírody a životného prostredia vôbec, a tak aj my by sme si občas mali položiť nepríjemné otázky.

Nemeníme pôvodný spôsob života na navštívených miestach? Áno, ničíme, či ideme do Mexika, alebo do Súľova. Prosto tam vyvážame spôsoby nášho života a myslenia.

Nepoškodzuje turistika prírodu? Ale určite. Každá ľudská činnosť pretvára prírodné prostredie na svojim obraz. Bežní cestovatelia cestujú na studený Island aj do horúcej Kostariky a v ich stopách prichádzajú turistický priemysel.

Nestávajú sa náboženské i svetské pamiatky Disneyandom? Áno, turistický ruch nie je naklonený meditáciám v iránskych mešítach alebo premýšľaniu o zániku civilizácií v perúanskem Machu Picchu.

Neprispievajú naše cesty k devastácii modrej planéty? Určite áno. Asfaltové pruhy zviazali zemeguli do uzlíka a rozdelili divokú prírodu na malé kúsky. A čo ešte lietadlá, ktoré požierajú drahocenný kyslík ako veľryby planktón, alebo autobusy zamorujúce sploďinami celé mestá. Chcete si zašportovať v Himalájach? Doletíte tam za deň. Plánujete výlet v Alpách? Za pári hodín tam budete.

Nemeníme klimatické cykly a nedopadneme ako dinosaury? To zatiaľ nevieme. Isté ale je, že ľadovce sa topia, klasické lyžiarske túry sa už v máji nedajú jazdiť a zjazdári sa stáhujú na umelý sneh.

Má potom vôbec zmysel viest k cestovaniu deti? Z prírody budú mať určite viac zážitkov ako zo sterilného prostredia počítačov, alebo dokonca z umelých zážitkových parkov.

A čo na zachovanie životného prostredia nás všetkých robí ja? Jedinec toho veľa ovplyvniť nemôže. Triedi odpadky, v svietidlach používa úsporné žiarovky, nechodí mimo chodníkov v národných parkoch a potom vyrazí na okraj akejkol-

CESTUJEME. ... A JE TO VLASTNE DOBRE?

vek metropoly rozvojového sveta a zažije smog, hromady odpadkov a neuveriteľnú špinu.

Všetko však nie je také čierne. Predchádzajúce otázky sa dajú zodpovedať aj v úplne inom duchu. Ľudstvo si cestovaním odovzdáva informácie, speje všeobecne od horšieho k lepšiemu, obmedzuje svoj škodlivý vplyv na životné prostredie a príroda si aj tak robí, čo chce. Je to prosto náš svet, má svetle i tmavé stránky, a preto stojí za to, aby sme ho precestovali.

Berte, prosím, nasledujúce články ako zdroj poznania a zábavy, ale hlavne ako inšpiráciu. Je úžasné, sedieť v zime nad mapou a sprievodcami, volať známym, navštěvovať diashow a surfovať na internet. Na jar si zájsť do cestovnej kancelárie, kúpiť si letenky alebo rovno celý zájazd a v lete vyraziť s batohom na chrbte do ďalekých krajín.

Hlavne nesedte doma, dobrodružstvo čaká.

Peter McInnis
ŠÉFREDAKTOR

VELKÉ

PROFESIONÁLNA DIGITÁLNA
TLAČ FOTOGRAFIÍ

www.stella.sk
e-mail> laco.soos@stella.sk
mobil> 0903 234 627
Vajnorská 47, Bratislava

Z MALÝCH
UROBÍME

PODIVNÝ PLASTOVÝ SVĚT

ZAJÍMAVÉ VIRTUÁLNE DOBRODRUŽSTVÍ V UMĚLÉ PŘÍRODĚ - JAKUB TUREK

„Dva mladí přírodníci záhadně zmizí v severní části Waldviertelu. Kromě jiných věcí po sobě zanechají také deník, ve kterém se popisují velice zvláštní události. Deník je nalezen a jeho překvapivý obsah podníti vznik senzačního dobrodružného parku nazvaného „Jiný svět“, v jehož prostředí se dramaticky vysvětlí zmizení obou vědců.“

VÝTAHEM DO LESA

Myslíte si, že jste právě přečetli úvod do scénáře podřádného filmu pro mládež? Jste na omylu! Těmi to větami vstupujete do jednoho z rakouských zážitkových parků Jiný svět (Anderswelt) v městečku Heidenreichstein kousek od českých hranic. Organizátoři v něm pomocí příběhu nabízejí procházku umělým lesem, jezdí se tu výtahem, na jehož stěny se promítají větve, a k tomu se z nahrávek ozývají zvuky přírody. Za vstup se platí jedenáct eur.

Přitom okolí městečka leží v krásné krajině navazující na jihočeské Jindřichohradecko. Vzácné bažiny a lesy tu střídají rybníky, na každém kroku narazíte na romantické zámky, středověká městečka a příjemné vesničky. Malá soukromá dobrodružství tuze zažít na kole, na

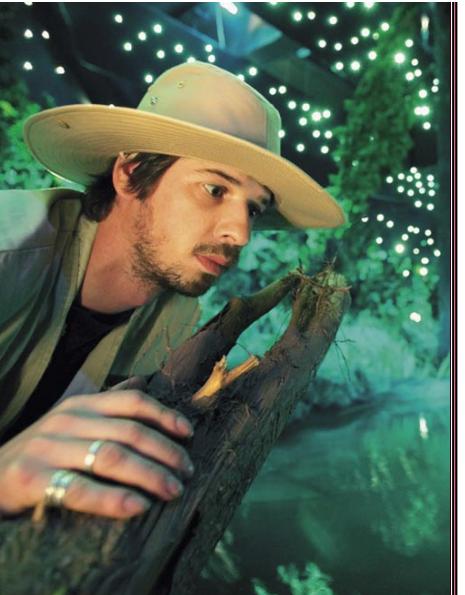
lodi, pod stanem i na lyžích. Pár hodin cesty autem od parku Anderswelt se zvedají Alpy, na Šumavu to není ani hodinu.

Přes přírodní bohatství země se v Rakousku rodí takzvané zážitkové parky jako houby po dešti. Při jejich stavbě jde o stejný princip, jaký znají kolotočáři v strašidelních zámků. Návštěvník prochází scénériemi, které pro něj stavitel s větší či menší invencí připravil. Novum tkví v tom, že parky imituji přírodu. Stavbu parku Jiný svět zaplatila banka Volksbank, radnice, rozvojový fond Evropské unie a jednotliví sponzoři.

PLASTOVÝ SVIŠTI POD GLOCKNEREM

Další příklad zážitkového parku, který ukazuje, jak jsou návštěvníci ve skutečnosti vzdálení od přírody a zároveň, za co jsou ochotní platit, lze najít v samém srdci Východních Alp pod nejvyšší rakouskou horou Grossglockner.

K smíchu nebo pláče, podle založení turisty, je umístěna „dobrodružná“ trasa Skála a led (Rock & Ice) v galerii na betonovém parkovišti Franz-Josef-Höhe. Čtvrt hodiny chůze z kopce od ní je jeden z největších alpských ledovců Pasterze, nad ním se vypíná obrovský

Grossglockner a všude, kam oko dohlédne, jsou vidět zasněžené, kamenité a travnaté hory.

Přesto organizátoři lákají návštěvníky do galerie, kde je vedou po betonových kamenech. V laminátové imitaci ledovcové trhliny pouštějí z ventilátorů chladný vzduch, okolo sloupu vede třímetrová lanová stezka feráta, z kohoutku stéká horský potůček mezi plastové sviště a z reproduktoru hřími bouřka. Vstupné se neplatí.

Klasického turista i odchovance počítáčových her jistě zaujme heslo parku v Heidenreichsteinu: „Je skutečnost skutečně skutečná? Turista si zklamaně povzdechně, počítáčový nadšenec zajásá...“

REKLAMNÝ ČLÁNOK

Podmaní si vaše zmysly

TAJOMSTVO UKRYTÉ V BYLINKÁCH A OVOCÍ

Podmanivá chuť a originálna vôňa Kofoly dráždia zmysly už mnohých generácií. Málokto však tuší, čo sa ukrýva za originalitou tohto nápoja, ktorý sa stal pre mnohých spoločníkom pri diskusiach s priateľmi o vážnych aj menej vážnych témeach, synonymom letných chvíľ pri vode či nenahraditeľným osviežením po športe alebo na výlete do prírody.

Lístoček zo sladkého drievka v logu Kofoly čiastočne odhaluje zloženie tohto nápoja. Hlavnými ingredienciami tvoriacimi Kofolu sú bylinky a ovocie, ktoré v našich podmienkach bežne nájdeme. Zmes ovocných štiav a bylinných extraktov spolu dotvára dôverne známu, a pritom originálnu chut a vôňu. Kofola obsahuje oproti bežným kolovým nápojom takmer o tretinu menej cukru, pričom jeho časť pochádza práve z prírodných ovocných štiav obsiahnutých v Kofole. Práve preto je Kofola taká vyhľadávaná, keď sa človek potrebuje rýchlo a chutne osviežiť. Navyše, oproti bežným kolovým nápojom neobsahuje kyselinu fosforečnú, ale je ochutená kyselinou citrónovou.

Vďaka svojim vlastnostiam sa Kofola stala nápojom na každú príležitosť. Tým, že s nami žije už viac ako 40 rokov, ľudia postupne odhalili jej priateľskú dušu. Nedajú na ňu dopustiť najmä preto, že má originálnu chut a vôňu, je príjemne sladká, ale nezanechá sladký lepivý pocit v ústach. Naopak, dokáže okamžite osviežiť. Nepostrádateľná je pre turistov, cyklistov či rekreačných športovcov, ktorí si ani nevedia predstaviť lepšie nealkoholické občerstvenie ako Kofola. Takisto pre študentov sa výraz „podme na Kofolu“ stal synonymom priateľských posedení v bufete pri internáte. Kofola tiež našla využitie v rôznych miešaných drinkoch, ktoré sú dnes veľmi „in“. Výborne chutí v kombinácii s rumom, vodkou či červeným vínom. Jednoducho Kofola je v pohode a hlavne ... je naša.

A ako vznikla Kofola? Šťastnou náhodou. Začiatkom 60. rokov sa v Čechách v opavskom farmaceutickom závode Galena realizoval výskum zameraný na využitie zvyškového kofénu pri pražení kávy. Výsledkom tohto výskumu bol číry sirup tma-vohnedej farby, ktorý výskumníkov priviedol na myšlienku využiť ho v potravinárskom priemysle na výrobu nealkoholického nápoja. Pridaním ovocných štiav a bylin, ktoré sú v našej oblasti celkom bežné, tak vznikol kolový nápoj jedinečnej chuti a vône. Prvotná idea výskumu – využiť zvyškový kofein pri pražení kávy – predurčila aj meno a logo tohto nápoja. Svetlo sveta tak uzrela dnes už tradičná Kofola s motívom kávového zrna.

NÁPOJ TAK, AKO HO POZNÁME:
zmes ovocných štiav a bylinných extraktov spolu dotvára dôverne známu, a pritom originálnu chut a vôňu.

Svoje zlaté časy prežila Kofola začiatkom 70. rokov, keď jej popularita dosiahla absolútny vrchol. V tomto období sa ročne vyrábalo 23 000 ton sirupu Kofo, čo postačovalo na výrobu 179,4 mil. litrov Kofoly. V ďalšom období sa postavenie Kofoly oslabovalo až do polovice 90. rokov. Dnes originálnu Kofolu vyrába spoločnosť Kofola, a. s., ktorá vlastní ochrannú známku na tento nápoj. Jej výroba každoročne rastie a v roku 2003 vyprodukoval závod v Rajeckej Lesnej 26,33 mil. litrov Kofoly určenej na slovenský trh.

Kofola v posledných rokoch prešla tiež imidžovou zmenou. Stala sa tradičným, ale nekonvenčným nápojom pre mladých aj tých skôr narodených. V roku 1998 prišla na náš trh v praktickom balení v PET fľaši a v roku 2000 bola Kofola vôbec prvý raz vo svojej histórii predstavená prostredníctvom televíznych spotov. Dnešný štýl komunikácie v duchu sloganu „Keď ju miluješ, nie je čo riešiť“ približuje Kofolu čoraz väčšiemu počtu spotrebiteľov.

KDYŽ VAL GRANDE OPUSTILI LIDÉ

RÁJ HORSKÝCH TURISTŮ A CYKLISTŮ
TEXT: LIBUŠE VERNAZZOVÁ FOTO: ONDŘEJ TUREK

TÚdolí Val Grande obklopují nepříliš vysoké, ale zato velmi divoké hory, které z něj dělají enklávu oddělenou od ostatních částí jižních Alp. Tvoří hradbu mezi předalpskou nížinou a dlouhou řadou čtyřtisícovek, mezi nimiž kraluje impozantní stěna himálajských rozměrů Monte Rosa.

Nejvyšší hora rezervace je Monte Zeda (2 301 m). Zvláštností je, že z některých oblastí Val Grande lze dohlédnout na vrchol Monte Cervina (Matterhornu), což je ve zdejším kraji panoramatická rarita.

Přírodní rezervace Parco Nazionale della Val Grande byla oficiálně vyhlášena v roce 1991, rozkládá se na ploše 11 733 ha na území mezi obcemi Verbano, Osola, Vigezzo a Cannobina. Je zajímavá z hlediska historického i přírodnovědného, horští turisté tam najdou trasy všeho druhu od nejlehčích až po velmi obtížné schůdné jen s horskými průvodci.

ZDÁNLIVĚ PUSTÁ, PŘESTO KULTIVOVANÁ KRAJINA

Hovořit o horalech v království přírody se může zdát téměř nepatřičné. Avšak svědectví o horské civilizaci najdeme velmi mnoho. Navzdory neschůdné členitosti hor přetvořili totiž v minulosti pastýři a dřevorubci toto území sítí stezek a horskými útulky s pastvinami všude, kde to terén dovolil. Jejich malé hlučky najdete daleko v zapadlých koutech.

INFORMÁCIE ADVENTURER

Val Grande

se rozkládá v severoitalských horách nad jezerem Maggiore, pod Walliskými Alpami na italské straně švýcarsko-italské hranice. Rekreační centrum Verbania na břehu Lago Maggiore leží jen deset kilometrů od Val Grande na jih. Na západě a severu se nachází Ossola a údolí Vigezzo, na východě údolí Cannobia a Intrasky. Doprava: Rychlíkem po trati Milano - Domodossola do Verbanie. Odtud osobním autem. Sjízdná silnice končí ve vesnici Cicogna, vzdálené sedmnáct kilometrů od Verbanie. Její poslední úsek je příkrý a úzký, nedoporučuje se řidičům, kteří nemají praxi v jezdění v horách. Před každou zatáčkou se troubí, v tunelech se bliká. Výjezd do Cicogni je pro silničáře hodnotným cyklistickým výkonem.

Za humny v Cicogne

Cesta na Caprezzo

Lidské stopy jsou vidět téměř na každém kroku. Je to souhrnná a stručná lekcce racionality a spořivosti. Učit se můžeme i dnes z drobností, jako je bezpečné umístění horských útulků mimo dosah lavin, trasy stezek, kilometry teras vytvořených suchými kamennými zídkami a propojených mezi sebou schody a kruhové půdorysy některých budov.

Od středověku se zde kácely stromy na obrovských plochách, a tak zmizely celé lesy včetně obrovských buků, které „sázel

sám Adam“, jak říkával starý dřevorubec z počátku 20. století Pietro Pelfini.

STAŘENA Z JESKYNĚ

Jsou tu pravé horské bivaky jako Valfredda na Corni di Nibbio, kde žila dlouho Angela Borghini zvaná Stařena z Balmy. Tato hašteřivá a samotářská stařenka prý bývala zamlada velmi krásná. Po celý život bydlela v jedné přírodní jeskyni, které se tu říká balma. Ve třicátých letech o ní napsal novinář Giovanni Cenzato reportáž

Kostel v Aurano

v Corriere della Sera a nazval ji poslední alpskou divoškou.

Mnohé domy, které přežily staletí, se v druhé polovině minulého století zřítily, jiné obrostly bujnou vegetací. Desítky horských obydlí a stovky horalů, kteří zde trávili letní sezóny, upadli v zapomenutí. Začátkem zkázy byl vojenský zásah italské armády v červnu 1944, kdy se zde vedla partyzánská válka.

ČLOVĚK SE NEDOSTAL VŠUDE

Jedno z nejpoužívanějších sloves v této oblasti bylo „nosit“. Lidé byli neustále sehnuti pod nůšemi, pod jakýmsi druhem sedla na nošení dříví a pod pašeráckými brašnami.

Člověk se ale nedostal všude. V zapadlých koutech zasahoval ojediněle a spíše náhodně, aniž by po sobě zanechal stopy.

Divokým srdcem Val Grande, od Arca po Orfalecchio, vedla úzkokolejná železnice (decouville). Dnes je tento úsek schůdný jen pro znalce terénu. Pak se dřív dopravovalo lanovkou do Mergozza, které leží na železniční trati Sempione. V tomto období bylo Pogallo velmi aktivním střediskem, žilo zde asi tři sta padesát dřevorubců pod vedením

švýcarského inženýra Paolo Baslera, který se na tomto zapomenutém místě usídlil se svou rodinou.

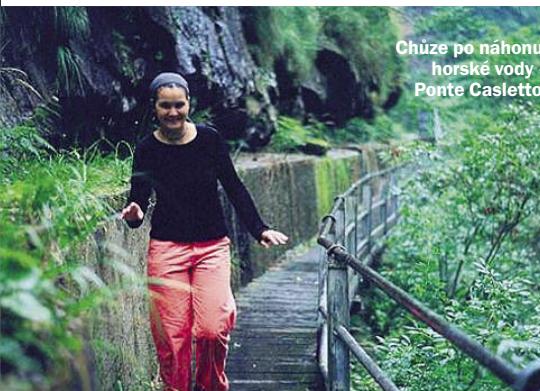
Celé údolí bylo protkáno lanovkami a z milířů stoupal nepřetržitě dým. Kácení probíhalo až do poválečné doby.

OBYVATELSTVO VYSTRNAVIDILY POVĚSTI O HADECHE

Téměř celé Val Grande žije v tichu už půl století. Vzdálená a obtížně dosažitelná sezónní sídliště se ovšem začala vylidňovat už v polovině 19. století.

Jedním z prvních opuštěných bylo Cauri uprostřed Val Grande. Vypravuje se, že zde nalezli v kolbce novorozené žmijí, kterou snad přivábila vůně mléka. Všichni obyvatelé prý v hráze utekli a už se nikdy nevrátili.

Odtud patrně pochází pomístní jméno Údolí zmijí. Podle starých lidí se zde vyskytovalo mnoho druhů plazů, a tak vznikly četné legendy o baziliškovi, hadovi s kočičí hlavou, s hřebenem na hlavě a na hřbetě, s ještěrkami packami, jehož pohled byl s to hypnotizovat i člověka. Fantastičtí hadi vzbuzovali strach, který byl nakažlivý. I pro Edmonda Brusoniho, autora prvního průvodce po verbanském vnitrozemí. Ten na

Chůze po náhonu horské vody – Ponte Casletto.

Počet obyvatel se rapidně snížil po poslední válce a nevyhnula se mu ani obec Cicogna (česky Čáp). Je to zvláštní jméno pro vesnici, která mívá přes sedm set obyvatel a dnes jich tu žije méně než dvacet. Jako maličké strážní místo nahore mezi největší rýhou Val Grande a jeho souputníkem Val Pogallo je Cicogna jako malé hlavní město rezervace.

VEĽKONOČNÉ KÚPANIE V SLOVINSKÝCH HORÁCH

TEXT A FOTO : MARTIN ŽILKA

Ved o čo ide... byť s priateľmi, užiť si darov prírody a spoznať nové zaujímavosti. Preto sme sa po zimnom vodáckom odpočinku vybrali na jar do nových končín obľúbeného Slovinska na divokú vodu. Skutočný mix 40 vodákov zo Slovenska - rekreační i extrémni kajakári, rafteri i rafterky, trampi. Fakt, že sme počas 6 dní nestretli iných jazdcov divokej vody, hovorí o našej otužilosti.

Celá akcia bola rozvrhnutá na 6 dní počas tohtoročných veľkonočných sviatkov. Smer – Kamniško-Savinjské Alpy na severe Slovinska a časť Julských Álp. Táto oblasť sa nachádza len niečo vyše 400 km od Slovenska, na skok z rakúskeho Klagenfurtu. Poskytuje veľa zaujímavého nielen pre vodákov, ale pre všetkých ostatných vyznávačov outdoorových aktív. Celosezónne.

V prípade nepriaznivého stavu vody alebo extrémne zlého počasia sme si naplanovali ústup na divokú vodu do teplo-milnejšieho Chorvátska. Počasie nám sice neprialo, no napriek tomu sme omočili pádla v divokých slovinských vodách, zažili tú neopakovateľnú radosť z pohybu v člnoch medzi vlniacimi sa perejami.

Opisované náročnosti sú podľa vodáckej stupnice Wild Wasser WW1 (láhká tečúca voda) až WW6 (extrémne až ne-zjazdné úseky), pričom vychádzajú z nemeckejho sprievodcu DKV a aktuálneho stavu množstva vody.

Rafterská dvojka na sympathetickej rieke Sava Bohinjka.

Hra jarnej vody na vodopáde Savica.

Vodopád Savica v samom závere doliny nad Bohinjským jazerom.

RIEKA SAVINJA

Po príchode do oblasti nás trochu prekvapilo množstvo snehu, ktorý ležal v závere Logarskej doliny, odkiaľ začína rieka Savinja svoju púť do Sávy a následne do Dunaja. Na samom začiatku je úchvatný vodopád - Slap Rinka. Množstvo vody, respektíve jej nedostatok dovolil nasadnúť na vodu horného úseku iba bratislavským kajakárom. Tí už majú za sebou tohtoročný tréning na kanáli areálu v Čunove. Úsek sponad dedinky Solčava mal náročnosť WW4 (dve miesta WW5). Nafukovacie

člny - gumotexácke dvojmiestne Orinocá i šestmiestne Coloráda začali svoju púť pri tiesňave pod kopcom Raduha. Vedeli sme, že máme prvý a možno aj posledný slnečný deň, tak sa aj studené neoprény sa obliekali akosi ľahšie. Okúšili sme pereje WW2 až WW3+. Milú dedinku Luče sme nechali za sebou a po niekoľkých kilometroch na nás čakal náročný katarakt s perejou WW4+, ktorú sme s jarnovodným rešpektom väčšinou obišli po súši. Lahôdka pre kajakárov.

Vyspali sme sa v prítlomnom kemppe Šmica, TGM Petek, tesne nad dedinkou Luče. Bol ešte úplne prázdný, takže sme tu vlastne otvorili sezónu a získali prémiu v podobe sympathetickej zlávy. Mali sme so

sebou aj skúseného vodáckeho psa Foxa, ktorý si v ten istý večer otvoril celkom prekvapujúco „piercingové štúdio“... Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

RIEKA KAMNIŠKA BISTRICA

Táto vodácky zaujímavá rieka vytékajúca spod najvyššieho vrchu Kamniško-Savinjských Álp mala nedostatok vody na gumové rafty, tak si ju „dali“ iba kajakári, no aj oni tí dali svojim kajakom poriadne zabrat. Údolie rieky je majestátne a pri troche odvahy sa dá okúpať pri pramene tejto rieky - Izvir KB. Keď je ideálny stav vody, náročnosť rieky sa pohybuje okolo WW3. Splavovať sa dá až do mestečka Kamnik a rieka sa následne vlieva do rieky Sáva tesne pred Ljubljanou.

PRECHOD DO JULIEK

Pri prechode do severozápadného cípu Slovinska sme prechádzali popod majestátne zasnežené kopce a množstvo áut víkendových i sviatočných domorodcov. Slovinci majú svoju nádhernú krajinu patrične radi a vidno to aj na starostlivosťi o životné prostredie. Kempovať sa však ešte oficiálne nedalo ani pri Bledskom jazere, tak sme pokračovali popri našom ďalšom vodáckom cieli - Save Bohinjke až k jazeru Bohinj. Na zasneženom okolí by sa súčasť stany vynímali skvelo, ale tento studený variant nás veľmi nelákal.

Namiesto toho sme sa vydali preskúmať úplný záver doliny Ukanc - vodopád Savica. Kolmé skalné steny uzatvárajú sezónne uzavretý príťažlivý prechod sedlom Komarča. Aj napriek všadeprítomnému snehu a ľadovej vode sa v jazierku pod vodopádom DÁ kúpať! Najprv sme neverili, no presvedčili sme sa na vlastné oči. Dobrá správa pre milovníkov kaňoningu - úsek až ku chate Koča na Savici je prechodný.

Postupne sa zotmelo, premrznutých a hladných 22 duší si hľadal prístrešok, keď nás prichytili v penzióne Triglav v Bohinjskej Bistrici. A to sa už mužská časť výpravy strojila na veľkonočnú oblievačku. Ráno to vypuklo, bolo krik, vody i korbáčov. Ba niektorí šibači uplatnili aj lezecké schopnosti pri zdolávaní balákov na vyššie poschodie...

RIEKA RADOVNA

Ďalší deň sme si naplanovali riečku Radovna, ktorá síce spočiatku nemala dostačok vody, ale od istého bodu sme sa presvedčili, že už sa dá. Sympatická voda

mala WW2-3 s občasnými haťami, čím sme spestrili domorodcom Veľkonočný pondelok. Záver rieky nám však pripravil dobrodružstvo.

Po včasnom zastavení a prehliadke kaňonu Vintgar sme usúdili, že toto je hazard a nemusíme to absolvovať. Až na mladého nádejného kajakára Mira, ktorý pracuje ako inštruktor pre rafting a kaňoning. Vodácka náročnosť úzkej rieky v uzavretom kaňone narastala, ale vďaka možnej obhliadke sa dal naplánovať ideálny prejazd. Hoci bolo potrebných zopár eskimákov i párs sekúnd strachu, Miro zvládol všetky pereje a za potlesku i záverečnú nebezpečnú perej za WW 4+ až WW5, ktorá má za vyššieho stavu vody podľa sprievodcu DKV náročnosť WW5-6!

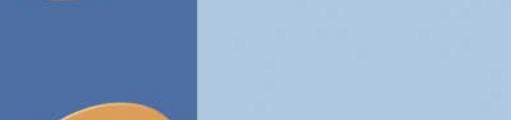
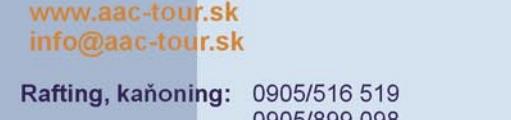
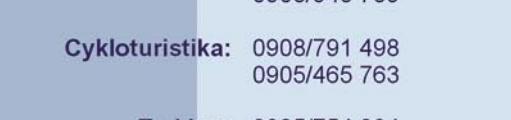
RIEKA SAVA BOHINJKA

Priezračná stužka Savy Bohinjka vytéká z Bohinjského jezera a až po prehradenie má pokojný charakter. Je teda vhodná na pevné laminátové člny, pre raft či kajak až k jazeru Bohinj. Na zasneženom okolí by sa súčasť stany vynímali skvelo, ale tento studený variant nás veľmi nelákal. Namiesto toho sme sa vydali preskúmať úplný záver doliny Ukanc - vodopád Savica. Kolmé skalné steny uzatvárajú sezónne uzavretý príťažlivý prechod sedlom Komarča. Aj napriek všadeprítomnému snehu a ľadovej vode sa v jazierku pod vodopádom DÁ kúpať! Najprv sme neverili, no presvedčili sme sa na vlastné oči. Dobrá správa pre milovníkov kaňoningu - úsek až ku chate Koča na Savici je prechodný.

A tak sme po poistných papierováčkach zamierili na sever, smer domovina Slovensko, teplé posteple a výhody civilizácie.

Ak máte chuť spoznať príťažlivú horskú krajinu mnohých tvári, vyznávate ľubovoľné outdoorové športy a máte chut sa i v cudzine dorozumieť po slovensky - Slovinsko vás víta !!!

Fotografie z tejto i iných vodáckych aktív nájdete na www.outdoorNET.sk

RUBRIKA OUTDOOR

VEĽKONOČNÉ KÚPANIE V SLOVINSKÝCH HORÁCH

TEXT A FOTO : MARTIN ŽILKA

RIEKA SAVINJA

Po príchode do oblasti nás trochu prekvapilo množstvo snehu, ktorý ležal v závere Logarskej doliny, odkiaľ začína rieka Savinja svoju púť do Sávy a následne do Dunaja. Na samom začiatku je úchvatný vodopád - Slap Rinka. Množstvo vody, respektíve jej nedostatok dovolil nasadnúť na vodu horného úseku iba bratislavským kajakárom. Tí už majú za sebou tohtoročný tréning na kanáli areálu v Čunove. Úsek sponad dedinky Solčava mal náročnosť WW4 (dve miesta WW5). Nafukovacie člny - gumotexácke dvojmiestne Orinocá i šestmiestne Coloráda začali svoju púť pri tiesňave pod kopcom Raduha. Vedeli sme, že máme prvý a možno aj posledný slnečný deň, tak sa aj studené neoprény sa obliekali akosi ľahšie. Okúšili sme pereje WW2 až WW3+. Milú dedinku Luče sme nechali za sebou a po niekoľkých kilometroch na nás čakal náročný katarakt s perejou WW4+, ktorú sme s jarnovodným rešpektom väčšinou obišli po súši. Lahôdka pre kajakárov.

Vyspali sme sa v prítlomnom kemppe Šmica, TGM Petek, tesne nad dedinkou Luče. Bol ešte úplne prázdný, takže sme tu vlastne otvorili sezónu a získali prémiu v podobe sympathetickej zlávy. Mali sme so

sebou aj skúseného vodáckeho psa Foxa, ktorý si v ten istý večer otvoril celkom prekvapujúco „piercingové štúdio“... Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková náročnosť nepresiahla WW2-3. Záver splavu bol mimoriadne sympathetický, keďže sme za mierneho dažďa objavili futbalové ihrisko, ba i loptu. A tak sme si spestrili dlhé čakanie na sprievodné autá futbalom v neoprénoch. Odporúčam...

Nasledujúce dva dni sme strávili výletmi po okolí dedinky Luče, blahodar-ným spánkom za buchotu kvapiek na stan, fotením jeleňov a večernými hudobno-alkoholovými seansami pri ohni. Potvrdili sme si, že domoroci sú aj v tejto časti slovanského sveta príjemní, ba dokonca sme sa zúčastnili na kresťanských oslavách Veľkonočnej nedele. Celkom príjemné bolo porovnanie s pravoslávnymi oslavami Veľkej noci, ktoré sme spolu s kajakármami zažili pred dvoma rokmi v gréckych horách.

Počasie sa však pokazilo a na ďaši deň sa studené neoprény obliekali mimoriadne nepríjemne... bŕf... ten nechutný pocit však trvá len krátko, potom sa už dá slušne zahriať pri zdolávaní nástrah riek i tekutými svetrami. Plavili sme sa po spodnom úseku rieky Savinja, spestrením boli najmä umelé hate na rieke, celková n

CHCI BĚHAT V NEPÁLU A TIBETU

PŘEJE SI VYTRVALEC MICHAL WEISS – PTAL SE JAKUB TUREK

Michal Weiss je na první pohled nenápadný čtyřicátník, pracuje v kanceláři menší pražské tiskárny a stěžuje si jako každý na předvelikonoční nával práce. Přesto si pro Adventurer udělal chvíliku času a poskytl rozhovor. Teprve z jeho slov si můžete udělat obrázek o jednom z nejlepších vytrvalců světa.

LETOS JSTE SE ZÚČASTNIL NEJTĚŽŠÍHO ETAPOVÉHO HORSKÉHO BĚHU V NEJVÝŠÍM POHOŘI SVĚTA HIMALAYAN RUN. BYLO TO OPRAVDU TAK VYČERPÁVAJÍCÍ, JAK ZÁVOD LÍČILA MÉDIA?

Ani ne. Chtělo to mít jen trochu natrénováno. Ale že bych si sáhnul až na dno, to rozhodně ne. Během etapy se dalo požádat ostatní závodníky, aby zastavili a vyfotili vás, místy jsme do kopce dokonce šli pěšky a kdo už nemohl, prostě se na chvíliku posadil a pak teprve běžel dál. A když se v dálce objevil Everest nebo Káčaňdžunga, prostě jsem musel zastavit a vychutnat si výhled.

CO TO VE VAŠEM PODÁNÍ ZNAMENÁ, ŽE JSTE MĚL NATRÉNOVÁNO?

Tři měsíce před závodem jsem běhal deset kilometrů ráno do práce, dvacet kilometrů

jsem si dal večer a v noci jsem ještě trochu vyklusával. Kromě toho jsem těžil ze svého třicetiletého tréningu, protože od mala jsem dělal chůzi a dlouhé běhy.

FOTOGRAFIE: ARCHIV MICHALA WEISSE

VYPRÁVÍTE, JAKO BY ZÁVODĚNÍ V NEJVÝŠÍCH HORÁCH PLANETY BYLO JEN TAKOVÉ LÁZO-PLÁZO...

Byl jsem třetí mezi veterány, to ano. Ale běžel jsem spíš na účast, než o vítězství. Z pětapadesátičlenného startovního pole tak přistupovala k závodu většina účastníků. Sedm jich šlo tvrdě za vítězstvím a nemohli si vychutnat okolí. Několik lidí bylo z mého pohledu jen turisté, kteří šli indiánskou chůzí. Chvíli běželi, chvíli šli.

NENÍ DIVU, VŽDYŤ I ŠPIČKOVÍ SPORTOVCI MÍVAJÍ POTÍZE S VELKOU NADMOŘSKOU VÝŠKOU...

... běhali jsme v nadmořských výškách mezi 1 700 a 4 200 metrů. Nejhorší nebyly výběhy do kopce, ale seběhy dolů. Při nich trpěly klouby, vazý i šlachy. Samozřejmě, nikdo neběžel jednotlivé etapy nadoraz. Tělo totiž samo pozná, že si musí nechat energii ještě na příští dny. Přesto, nebo možná právě proto, jsem celý závod byl v euforii.

TO JSTE NEPROŽIL ŽÁDNOU KRIZI?

Krise zažívají běžci neustále, ať je to na dráze, v terénu nebo při extrémním závodě. Největší na mě přišla zrovna v nejdělsší etapě, která měřila přesně 100 km. První dvě třetiny se běžely po hřebenech, jako na houpačce pořád nahoru a dolů. A když už jsme toho měli všechni dost, následovalo dvanáct kilometrů pořád dolů. Úzká stezka v džungli byla

spíše vymletým korytem než opravdovou cestou, a tam mě začalo zlobit koleno. Koukal jsem průhledem mezi stromy do údolí hluboko pode mnou, nemohl jsem zahlednout ani jeho dno, a přemýšlel, že závod vzdám.

Nakonec jsem se ale sebral a do cíle se dobelhal. Takové závody jako Himalayan Run jsou totiž spíš záležitostí psychiky než fyzických předpokladů.

NEMRZÍ VÁS, ŽE JSTE NEVYHRÁL?

A co bych z vítězství měl? Já si to tam spíše přijel užít a mým cílem bylo závod dokončit. Že jsem byl ve veteránské kategorii třetí a třináctý celkově, mne těší, ale nebylo to nejpodstatnější. A navíc jsem neměl potíže jako absolutní vítěz, který dostal tak velkou plaketu, že ho s ní odmítli pustit při návratu z hor do letadla.

MŮŽETE SROVNAT PŘEDCHOZÍ VELKÉ ZÁVODY, KTERÝCH JSTE SE ZÚČASTNIL?

Loňský pouštní etapový závod Marathon des Sables byl pro mne určitě těžší. Dvěstě třicetkilometrů v Maroku jsme absolvovali v jednotvárné krajině písečných přesypů, veškeré vybavení a jídlo jsme si nesli v batohu a jen vodu jsme dostávali každých deset až patnáct kilometrů. Protože jsem neměl žádné táborské zkušenosti, napadlo jsem si do něj nejprve dvacet kilogramů, které jsem nakonec na týdenní závod zredukoval na devět a půl kilogramu.

Závod byl tak psychicky vyčerpávající, že jsem několikrát potkal závodníky, kteří v lepším případě seděli a plakali, v horším případě leželi v šoku na písku. Takové sbíral vrtulník.

Druhý velký zážitek byl jednodenní padesátkilometrový závod přes hřebeny Nízkých Tater. Byla to fyzicky větší rasovina než celé Himálaje, protože se neustále střídaly prudké kamenité kopce nahoru a dolů. Trať vedla z Trangošky na Štefánikovu chatu a přes Ďumbier, Chopok, Prašivou až na Donovaly.

A CO ZÁVODNÍ CHŮZE, SILNIČNÍ BĚHY A KROSY?

Chůzi jsem opustil ve dvaceti letech, protože jsem měl problémy s koleny a navíc mne neustále rozhadčí vylučovali za špatnou techniku. Snad v polovině závodů zněl

Michal Weiss přijel s cílem závod dokončit. Ve veteránské kategorii skončil nakonec třetí a třináctý celkově.

ní prádlo, které rychle odvádí pot od těla, mám vyzkoušenou i značku ponožek a pro budoucí závody si rozšlapávám několikrát běžeckých bot. Při etapových závodech potřebuji, samozřejmě, věcí daleko více. Těsně před startem Himalayan Run jsem vybíral boty ze tří páru, na každý den jsem spotřeboval jedny ponožky. Vždycky po ránu bylo důležité rozhodnout, jaké obléčení si s sebou vezmu. Nahoře foukalo a bylo pod nulou, dole bylo vlhké tropické klima. V marocké poušti jsem zase s sebou nesl plynový vařič, plecháček, instantní polévky a mnoha dalších věcí.

HELDÁTE NEJAKÉ DALŠÍ VÝZVY?

Rád bych se do Himálají ještě jednou vrátil, ale závod bych si představoval ve vyšších horách. Ne že by se v letošním ročníku nebylo na co dívat, ale běželo se v podstatě v předhůří. Hory hlouběji v Tibetu a Nepálu jsou daleko vyšší, údolí hlubší a zážitek s osmisícovkami tváří v tvář byl intenzivní.

INFORMÁCIE ADVENTURER

KTO JE MICHAL WEISS ?

Od deseti do dvaceti let závodil v chůzi, dokončil československý juniorský rekord na padesátkilometrové trati. Poté přešel na silniční a terénní běhy dlouhé od tří do dvaatřiceti kilometrů. Jeho nejlepší maratónský výkon má hodnotu dvě a půl hodiny. Zatím poslední maratón, který běžel, nese v jeho tréningovém deníku číslo 107. V jedenačtyřiceti letech se zúčastnil týdeníkového etapového závodu des Sables v marocké Sahaře, o rok později vysokohorského etapového běhu Himalayan Run. Mezi sponzory patří i časopis Adventurer. Má dvě děti, osmnáctiletou dcera je házenkářka, jedenadvacetiletý syn hází kladivem, manželka sportuje rekreačně. Weissovy deníky z etapových závodů najdete na internetu www.volny.cz/michalweiss

TRASY:

**na 1
týždeň**

A / YUCATÁNSKY POLOSTROV : CANCÚN,
CHICHÉN ITZÁ, UXMAL, TULUM
B / CENTRÁLNE MEXIKO : CiudAD DE
MÉXICO, ACAPULCO, LA ROQUETA, TAXCO

**na 2
týždne**

Z CiudAD DE MÉXICO NA YUCATÁNS
TEOTIHUACAN - ACAPULCO - POPOCA
- OAXACA - MONTE ALBÁN - VILLAHER
- MERIDA - CHICHÉN ITZÁ - MAYSKÁ RI

KY POLOSTROV:
TÉPETL - CHOLULA
MOSA - PALENQUE
VIÉRA

**na 4
týždne**

ODPORÚČAME DVOJTÝŽDŇOVÚ TRASU
PREDÍŽIŤ O CHIAPAS A ZVÝŠNÉ DVA
TÝŽDNE STRÁVTE V GUATEMALE. NAVŠTÍVTE
NÁRODNÝ PARK EL PETEN A TIKAL.

**na 5
týždňov**

DVA TÝŽDNE V MEXICU A TRI TÝŽDNE
PO STOPÁCH MAYOV V ŠTÁTOCH
GUATEMALA, SALVADOR, HONDURAS,
BELIZE.

MEXICO

AUTOR ČLÁNKU, CESTOVATEĽ MAREK ADAME, UŽ DESAŤ ROKOV NA VŠTEVUJE MEXIKO A ŠTÁTY STREDNEJ AMERIKY. O KRAJINE MÁ BOHATÉ ZNALOSTI, VEĽA Z VLASTEJ SKÚSENOSTI. NIEKOĽKO ROKOV PRACUJE PRE DOBRODRUŽNÝ CESTOVNÝ KANCELÁR BUBO AKO SPRIVODCA. JEHO NAJNOVŠOU ZÁĽUBOU SÚ OSTROVY INDONÉZIE.

Mexiko je jedna z najrozmanitejších krajín na svete. Je skutočnou farebnou mozaikou, mieša sa tu história, kultúra a prírodné krásy. Krajina má autentickú kultúru. Na území dnešného Mexika žili kedysi vysoko vyvinuté civilizácie a zanechali po sebe niečo, čím sa nemôže pýsiť žiadna iná krajina na svete – pyramídy indiánskych kultúr. Predkolumbovská história tu má neuveriteľne hlboké korene.

Každému, kto ešte nebol v Mexiku, sa vybaví nejaký obraz. Na základe skúseností môžem povedať, že skutočný dojem z prvej návštavy je od pôvodnej predstavy odlišný. Je to neobyčajná krajina plná superlatívov a hlbokých kontrastov. Zahŕňa osem rôznych klimatických pásem. Nájdete tu púšte, mohutné horské masívy, kaňony, aktívne sopky, dažďové pralesy, nádherné pláže Pacifiku aj Karibiku, zabudnuté indiánske dedinky, ruiny v džungli, soptiaci Popocatépetl. Ale nájdete tu aj pripasťný rozdiel medzi chudobnými Indiánmi ktorí tvoria asi jednu štvrtinu obyvateľov a hyperbohatými mesticmi. Mexiko nie je príliš zamerikanizované, ako si mnohí myslia. Ani to nie je krajina, ktorou sa všade preháňajú kovboji na koňoch. Mexiko ako jedna z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich ekonomík sveta, je dnes moderná krajina s vyspelým priemyslom a vynikajúcimi službami. Uspokojí aj najnáročnejšieho cestovateľa.

Mexiko je nesmierne fotogenické, čaričilo každého, koho poznám. Po dvoch týždňoch cestovania po magických miestach sa vám bude v myšlienkach ešte stále pliesť mýtický boh, operený had Quetzalcoatl – Kukulcán a boh dažďa Tlaloc – Chac. Dôležité sú však dojmy. Môžem vám zaručiť, že rozhodne nebudú sklamani alespoň v lepšom prípade nadšením a môže sa stať, že Mexiko vám učaruje a budeť sa sem chcieť stále vracať a objavovať pri každej ceste niečo nové. Ak nemáte dostatok času a ste v Mexiku po prvý raz, tak vzhľadom na nesmiernu rozľahlosť krajiny, (štrnásťa najväčšia krajina sveta) urobite dobré, keď vynecháte jej severnú časť. O nič podstatné neprídeťte. Južná časť je zelenšia, príťažlivejšia a zaujímavejšia.

Ciudad de Méxiko

RUŠNÉ VEĽKOMESTO, SKVELÉ MUZEÁ, NÁDHERNÉ PARKY A VÝBORNÁ KUCHYNÁ

>> Tu sa väčšinou hned po prílete začína putovanie čarovnou podmanivou krajinou. Mesto Tenochtitlán, predchodcu mesta Ciudad de México postavili Aztékovia na jednom z ostrovov jazera Texcoco. Podľa legendy uvedeli na ostrove orla, ktorý sedel na kaktuse a požieral hada. Podľa nich to bolo znamenie, aby ukonči-

li svoj kočovný spôsob života a na ostrove vybudovali mesto. Tento výjav je dnes mexickým národným symbolom. Roku 1521 mesto zničili Španielia na čele s dobyvatelom Cortésom, jazero Texcoco zasypali kameňmi zo zbúraných pyramíd a na tomto nestabilnom podklade dnes stojí hlavné mesto Ciudad de México.

V tomto megameste, ktorého kvalita ovzdušia patrí k najhorším na celom svete, dnes žije takmer štvrtina všetkých Mexičanov, ktorí ho hrdo vyhlasujú za najväčšie na svete.

Medzi samozrejmosti vašej prehliadky mesta musí patriť hlavné námestie Zocalo, prilahlá metropolitná katedrála, najväčšia v Latinskej Amerike, a úplne do základov zničený aztécky chrám

PALENQUE -
Mayské mesto
obklopené
džungľou

Merida

BIELE MESTO

>> Kedysi mayské mesto, dnes metropola známa predovšetkým ako Biele mesto. Svoju prezývku si vyslúžila pre množstvo bielej budov a čistotu. Muži tu tradične chodia v bielych košeliach guajaberas.

Oaxaca

OAXACA, MONTE ALBÁN, TURISTIKA, POTÁPANIE

>> Jedným z najkrajších štátov Mexika je Oaxaca. Ponúka symbiózu tradičného indiánskeho a moderného spôsobu života. Slavne sú trhy s remeselníckymi výrobkami (pestrofarebné látky, koberce, čierna keramika) aj olmecko-zapotecké ruiny mesta Monte Albán. Hlavne mesto Oaxaca, neprekonateľné svojim šarmom, je právom zapísané v zozname UNESCO. Známe je svoju špeciálnou kuchyňou a produkciou čokolády. Nezabudnite tu ochutnať pečené lúčne koníky a zapiť to tradičným mezcalom (alkohol podobný tequile, vo fláši pláva červík).

V regióne sú dobré podmien-

ky aj na turistiku, potápanie, alebo surfovanie. Jeden z najzaujímavejších ekoturistických programov je Expediciones Sierra Norte (www.sierranorte.org.mx), ktorý ponúka až sto kilometrov turistických chodníkov týmto unikátnym regiónom.

Acapulco

PRAOTEC MEXICKÝCH PRÍMORESKÝCH LETOVÍSK

>> Vďaka jeho nádherným plážam, zálivu a horúcomu podnebiu počas celého roka je jedným z najvhľadávanejších turistických centier na svete. Jeho historické centrum je typickým mexickým mestečkom svojimi kaviarničkami, lavičkami a stromami na námestí, ľudmi postávajúcimi

mi a diskutujúcimi v tieni paliem. Skutočnou atrakciou Acapulca, ktorú naozaj nesmie vyniechať, je žiadny návštěvník, sú legendárny skokani clavadistas. Každý večer niekoľko krát skáču z útesu La Quebrada týčiaceho sa niekoľko desiatok metrov nad spenným morem.

Palenque

MAYSKÉ MESTO OBKLOPENÉ DŽUNGĽOU

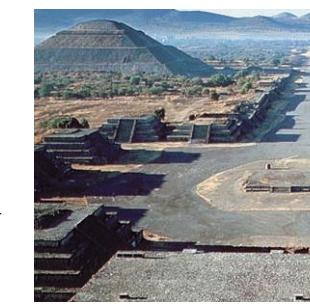
>> Nepochybne jedno z najkrajších mayských pamiatok vôbec, najmä pre svoju scenériu, zasadenej na úpätí hôr, obklopanej tropickým pralesem. Tunajší Chrám nápisov ako jediná pyramída v Mexiku slúžil aj ako hrobka. Objavili tu sarkofág kráľa Pacala s prekrásnou jadeitovou výzdobou, ktorú nesmiete vyniechať.

Teotihuacan

NAJVÄČSIE MEXICKÉ PREDKOLUMBOVSKÉ MESTO, PYRAMÍDA SLNKA A MESIACA

>> Jedna zo zaujímavostí, ktorú nesmiete vyniechať. Teotihuacánska kultúra bola jednou z najvyspelejších, ktoré existovali na území dnešného Mexika. Predstavte si komplex 400 pyramíd, všetky budovy zaradené v súlade s hviezdami použitím vyšej matematiky, geometrie a astronómie. V ôsmom storočí nášho letopočtu tu stalo najväčšie mesto v Amerike a žilo v nám vyše 100 000 obyvateľov. Nájdete tu Pirámide del Sol a Pirámide de la Luna (Pyramídy Slnka a Mesiaca) ktoré patria k tomu najzaujímavejšiemu, čo v Mexiku po dávnych ci-

dobnejsom štáte Chiapas, známom hlavne vďaka ozbrojenému povstaniu Indiánov, Zapatiestov, bojujúcim za svoje práva a dokončenie pozemkovej reformy. Niekoľko kilometrov od Palenque sa nachádzajú vodopády Agua Azul. Ak nenavštívite žiadnu inú prírodnú scenériu v Mexiku, tak aspoň túto. Sústava sedem kilometrov dlhých vápencových kaskád s neobyčajne krásnou modrou vodou. Je to ideálne miesto na kúpanie.

Tulum

MAYSKE RUINY NA POBREŽÍ

>> Jediné mayské mesto postavené na pobreží, uchváti každého návštěvníka. Kombinácia azúrového mora, zelených paliem a kaktusov a majestátnych stavieb mu dáva jedinečnú, neopakovateľnú atmosféru.

Karibské pobrežie

KORÁLOVÉ ÚTESY A PIESOČNÉ PLÁŽE

>> Na takzvanej mayskej ríviere dnes už ľahko nájdete pokojné miesto na vychutnanie tohto nádherného rajského pobrežia. Za posledných dvadsať rokov všetko zmenil turizmus. Romantikom túžiacom po pokoji sa určite zapáči rybárska dedinka Puerto Morelos, inému bude na-

Chichén Itzá

RITUÁLNE CENTRUM MAYOV A TOLTÉKOV

>> Najslávnejšie, najlepšie zreštaurované a asi aj najnavštěvovanějšie mayské ruiny na Yucatánskom polostrove. Rozlúštenie ornamentov na najväčších chrámoch pomohlo k objasneniu mayského astronomického kalendára. Nachádza sa tu aj Gran Juego de Pelota najväčšie ihrisko v Mexiku na starú indiánsku loptovú hru Tlachli a veľa sôch „Čakmolov“. Je tu viditeľný vplyv ďalšej významnej pôvodnej predkolumbovskej kultúry Toltékov. Toltékovia boli stavitelia, architekti, bojovníci, šamani a liečitelia. Učili ostatné civilizácie stavat pyramídy.

6 NAVRHovanÝCH TRÁS PO MEXIKU

>> 1 TÝŽDEN

V prípade jednotyždňového pobytu je najlepším riešením zviažiť si vhodnú základňu a z nej podniknúť niekoľko jedno- alebo dvojdňových výletov.

YUCATÁNSKY POLOSTROV

Za základňu si zvolte Cancún. Okrem kúpania odporúčame navštíviť mayské pamiatky, Chichén Itzá, Uxmal a Tulum. Mestá na mayskej riviére nemajú, bohužiaľ, veľké čaro. Koloniálnu architektúru môžete obdivovať v Meride, alebo ak ste ochotný ísť ďalej, odporúčame Campeche, ktoror je od roku 1999 na zozname UNESCO. Určite sa chodte potápať k bariérovému rífu (druhý najdlhší na

svete) a pre fajnšmekrov odporúčame šnorchlovanie v sladkovodných cenote. Bez cenote a sladkej vody v nich by Mayská ríša vzniknúť nemohla. Možno uvidíte aj vzácnu belugu.

CENTRÁLNE MEXIKO

Ako základňa poslúži Ciudad de Méjico. Začnite prehliadkou tohto takmer 20-miliónového mesta. Navštívite famózny aztécky Teotihuacan a národné múzeum. Potom sa presuňte do jedného z najznámejších prírodných miest sveta do Acapulca. Čakajú vás vynikajúce diskotéky, piña colada, ceviche a výlet na ostrov La Roqueta. Mesto má nádhernú polohu a dlhčiné pláže exotického teplého

FOTOGRAFIE: NA LAVEJ STRANE LUBOŠ FELLNER, V STREDE SOŇA ILLEKOVÁ

Pacifiku. Ak máte chuť viac poznávať a byť o deň menej na pláži či v bare, cestou z Ciudad de Méjico do Acapulca sa zastavte v Taxcu, malom mestečku známom výrobou striebra.

SEVEROZÁPADNÉ MEXIKO

Jedinečnou oblasťou pre vyznávačov prírody a turistiky je týždený pobyt v oblasti Barranca del Cobre (Medený kaňon). Nájdete tu jednu z najmalebnnejších železníčkých tráv v Mexiku – Ferrocarril Chihuahua al Pacífico. Trať má 39 mostov, 86 tunelov, je dlhá 655 km a jej najvyšší bod má výšku 2400 metrov.

>> 2 TÝŽDNE

Ideálna trasa vedie z Ciudad de Méjico na polostrov Yucatan po trase Ciudad de Méjico – Teotihuacan – Acapulco – Popocatépetl – Cholula (najširšia pyramída sveta) – Oaxaca – Monte Albán – Villahermosa (prastaré hlavy Olmeckej kultúry, ktorá je tým najstarším, čo v Me-

xiku môžete uvidieť) – Palenque – Mérida – Chichén Itzá – Mayská riviéra. Ak sa budete vracať späť do Ciudad de Méjico odporúčame obrovskú vzdialenosť preletieť. Ak ste vyznávačom pokojnejšieho cestovania, je lepšie absolvovať len polovicu trasy.

>> 4 TÝŽDNE

Ak už poznáte juh Mexika vyberte sa na sever. Inak odporúčame 2-týždňovú trasu predĺžiť o Chiapas a zvyšné dva týždne stráviť v Guatemale. Indiánska kultúra je tu autentická, najmä na západnej krajine, ktorá je horská, s nádhernou prírodou. Na východe krajinu navštívte národný park El Petén a Tikal.

>> 5 TÝŽDNOV

Dva týždne v Mexiku a 3 týždne po stopách Mayov v štátach (Guatemale, Salvador, Honduras, Belize). Bude to pre vás famózny zážitok. Viac o tejto trase sa dozviete v ďalších číslach.

INFORMÁCIE

>> UBYTOVANIE

V Mexiku nájdete hotely všetkých kategórií. Tie v nižšej kategórii sú spinavé a využívajú ich pováčsine domáci z nižších vrstiev. Cestovateľom odporúčame využívať minimálne strednú kategóriu hotelov v cenných okolo 60 USD/dvojka.

>> DOPRAVA

Mexiko má vybudovanú slušnú sieť cest a diaľnic. Ak idete na dĺhšiu trasu autom odporúčame použiť diaľnice, aj keď sa za ne platí (1 USD za 10-20 km). Mimo nich sa stretnete s topes, čo sú retardéry, ktoré vás o chvíľu priviedú do zúrivosti. Sú všade a neuveriteľne husto. Auto si možno požičať približne za 45 - 75 USD na deň vrátane kilometrov. Ak budete cestovať miestnom dopravou, namiestu mikrobusu cestujte radšej luxusným klimatizovaným autobusom, na dĺhych tratiach to oceníte. Vlaková doprava v Mexiku takmer neexistuje.

>> MENA

Mexická mena je peso (Mexičanmi označovaná „\$“), s kurzom približne 11 pesos za 1 USD. Najvhodnejšou menu, pre turistu sú americké doláre, euro má podstatne nevhodnejší kurz.

>> BEZPEČNOSŤ

Latinská Amerika je relativne nebezpečná. Poznám veľa prípadov keď niekoho okradli. Na našej ambasáde tvrdia, že každú skupinu doteraz okradli. Ak však dáte na rady znalcov nestane sa Vám to. Musíme sa pochváliť, že ešte nikoho z mojich skupín v Strednej Amerike neokradli. A to som tu mal za posledný polrok vyše 100 klientov! Ole.

cesta na sever

Za chvíli bude poledne a obloha je od rána pořád naprosto dokonale vymetená. Jižní břeh Ísafjörðuru je už šest kilometrů za našimi zády. Poslední domy jsou již notnou chvíliku pod hranicí rozpoznatelnosti lidským okem. K protějšímu břehu to máme ještě o kus dál. Moře je k nám první den naštěstí milostivé a varování místních se nenaplňují. Jsou maximálně tříčtvrtémetrové

ISLAND

Text a foto: Jakub Havel

vlny a mírný vítr z boku. Začínám se pomalu zklidňovat možná až z trochu rychlého startu naší výpravičky. Včera ještě celý den v kanceláři, v osm večer odlet z Ruzyně a v půl deváté ráno druhý den už zvědavě vyhlížíme u východu z letištní budky v Ísafjörðuru Sigiho. Jako necitlivý zásah stříhače v celovečerním filmu...

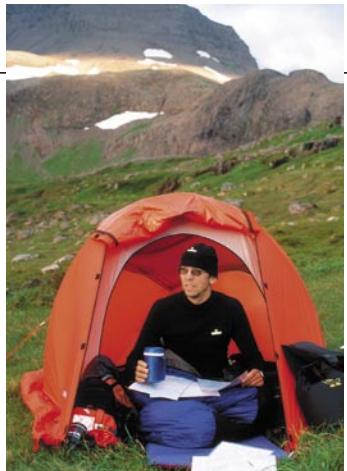
Táboříme na ostrově, což má nádech zvláštní romantiky. Na malém kousku země porostlé pouze krátkou trávou nám dělají společnost tisíce papuchalků, vzácných alkounů a křičících rybáků. Člověk se neubrání, aby se neponořil do svých vlastních myšlenek...

Více než před rokem jsme pádlovali podél ponurých útesů ostrova Asinara u severozápadního cípu Sardinie. Ten den bylo nejhorší počasí za celou dobu našeho pobytu. Útesy se ztrácely v mlze, příboj přehlušoval křík racků. Atmosféra budila dojem, že se pohybujeme někde zcela jinde a ne ve Středozemním moři. Tehdy asi poprvé vznikla myšlenka vypravit se příště někam na sever – třeba na Island. Po roce příprav – shánění informací a vybavení je tedy naše dvoučlenná výprava konečně na Islandu. Ten nás přivítal unikátní celodenní modrou oblohou, takže během 40-minutového letu z Reykjavíku máme celý západní Island jako na dlani. Nakonec se Fokker 50 poměrně prudce spouští mezi strmé svahy hlubokého údolí, aby po chvilce sedl na krátkou ranvej v Ísafjörðuru, městečku přilepeném na úbočí fjordu, které je s 3 500 obyvateli správním střediskem celé oblasti West Fjords a poslední zdejší výspou civilizace.

Sigi, náš zdejší kontakt, na nás již čeká na štěrkovém parkovišti před letištěm. Potřeseme si pravici a pak se již snažíme nasoukat naše velké vaky do jeho auta. Po několika minutách jízdy vystupujeme v odlehle části zdejšího přístavu za jedním ze skladišť. Čekají tady na nás dva červené kajaky Kodiak, s 5,25 metry délky největší a nejexpedičnější modely od firmy Prijon

– výsledek půlročního shánění a korespondence. Několik následujících hodin nám trvá důkladné přebalení, kdy veškeré vybavení a proviant putuje do nákladových komor obou kajaků. Serizujeme sedačky, kontrolujeme ovládání kormidla, přípravujeme mapy do vodotěsných obalů, připevníme palubní kompas... Na závěr jdeme natankovat benzín na vaření a s určitým rozechvěním konečně vyrážíme. Do civilizace bychom se měli vrátit, pokud vše dobře dopadne, za dvanáct dnů.

Na úvod nás čeká poměrně náročný asi sedmnáctikilometrový přejezd přes zdejší centrální fjord Ísafjardardjúp. Najednou jsme tu sami jen se svými silami, zkušenostmi a umem, abychom zdánlivě malincí a ztracení na nekonečné hladině pluli tak, jak nám to moře dovolí. Vzdurovat mu nemá cenu. Držíme se na dohled od strmého břehu fjordu. Po první hodině pádlování se snažíme identifikovat orientační bod v podobě nevýrazného výběžku, stáčíme kormidlo vpravo a namíříme příď našich kajaků na více než 15 kilometrů vzdálený protější břeh fjordu. Je poloasno a hladina poměrně klidná. Za dvě až tři hodiny bychom měli opět být v relativní blízkosti pobřeží. Snažíme se dostat střelku kulového kompasu umístěného na palubě na požadované číslo, aby nebylo potřeba unavovat oči neustálou

Grunnavík, vzdálená ještě šest kilometrů. Proto si můžeme doprát chvíliku odpočinku a fotografování. V tu chvíli ještě netušíme, že nám příroda chystá první ostrou lekci islandského počasí. Zatímco pádlujeme schováni v bezpečí pod mnohasetmetrovým útesem Snaefjallabrénum, ve vedlejším fjordu již fouká ostrý nárazový vítr směrem od nedalekého ledovce Drangajokull. Poslední kilometry dnešní etapy se tedy zničehonic mění v bitvu o každý metr. Začínáme se rozhlížet, kde bychom dnes složili hlavu. Už se těšíme, až šlápnou na pevnou zem.

Následující ráno nejsou větru ani památky, zato padla pravá islandská mlha. Desetikilometrový přejezd přes Jokulfirdir, který by byl včera zcela nemožný, překonáváme za doprovodu lovících papuchalků ploskozobých. Tihle nevelcí, ale nádherní ptáci jsou jakýmsi symbolem Islandu. Na břehu působí neohrábaným dojmem, ale pod hladinou dokáží rychle plavat a při honbě za potravou jsou schopni se potopit až do sedemsetimetrové hloubky. Po necelých dvou hodinách přistáváme na protějším břehu a jdeme si prohlédnout první z malých oranžových chatk, jichž stojí na pobřeží Islandu několik desítek. Neydarskýli – neboli emergency shelter slouží jako nouzová záchrana především v případě ztraceného rybářského člunu. Všechny jsou vybaveny dlouhovlnnou vysílačkou s autobaterií, petrolejovými kamínky, lékárničkou, zásobou trvanlivých potravin, plynovým vařičem a dekami. Platí, že jejich vybavení je k dispozici pouze v případě ohrožení života. Pro nás jsou tak určitou jistotou v zádech pro případ nějaké nepříjemné příhody.

kontrolou nejasného orientačního bodu na vzdáleném a zamženém břehu před námi.

Zatím je stále krásné letní počasí, ale brzy nás čeká věčný protivítr, moře až s třímetrovými vlnami a nevyzpytatelné islandské počasí. To vše vyžaduje permanentní soustředění a neustálou pozornost – ke břehu je to v případě nehody několik kilometrů a voda má totva sedm stupňů. Úvodní přejezd se nám daří překonat za necelé tři hodiny a nyní odpočíváme pod vodopádem Mígandi. Cílem naší první etapy je zátoka

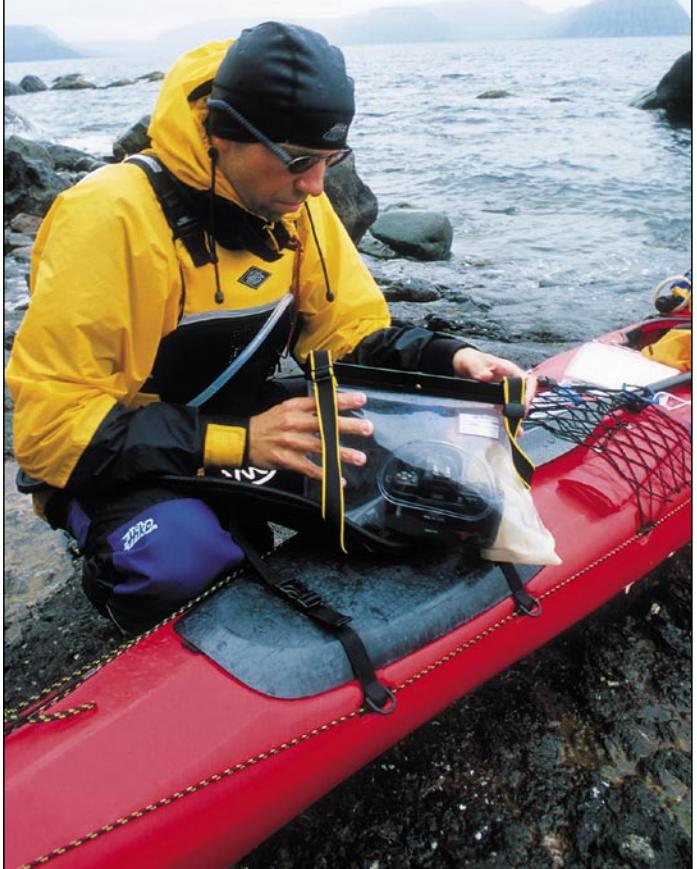
Příliv zde dosahuje obvykle 1,5-metrové výšky. Plně naložené kajaky není nijak jednoduché vytáhnout na břeh.

Malý expediční stan byl naším jediným útočištěm před severským počasím.

Celý den očekávaný okamžik: svéknout prosolené nepromokavé oblečení a dát si hlt teplého bujónu...

padě ztrskotání rybářských člunů. Všechny jsou vybaveny dlouhovlnnou vysílačkou s autobaterií, petrolejovými kamínky, lékárničkou, zásobou trvanlivých potravin, plynovým vařičem a dekami. Platí, že jejich vybavení je k dispozici pouze v případě ohrožení života. Pro nás jsou tak určitou jistotou v zádech pro případ nějaké nepříjemné příhody.

Nasedáme do kajaků a pokračujeme dál podél vysokého útesu Greanehlíd. Moře je nezvykle klidné. Míjíme rozsáhlé kolonie mořských ptáků, nejčastěji racků a vzácných alek. Počasí se ale zničehonic mění a my prvně zakoušíme velké vlny. U mysu Nál jsme již zcela vystaveni otevřenému moři. Po naší pravé ruce běsní mohutný příboj, ale naštěstí se nám daří projet mezi skalisky bez úhony a naše snaha je odměněna dalším silným zájítkem. Vplouváme do míst, která obývá rozsáhlá kolonie tuleňů. Po velrybách jde o zdejší největší obyvatele. Samice se

dorůstají délky okolo 1,2 metru, někteří samci dokonce až 2,5 metru a hmotnosti 200 kilogramů. Vyrušení nečekanou návštěvou polekané skáčou rychle z útesů do vody, aby po chvíli zvědavě vykukovali nad hladinu všude kolem a doprovázeli nás k našemu dalšímu táborařství na malé písečné pláži ukryté hluboko v zálivu Adalvík.

Plně naložené kajaky není nijak jednoduché vytáhnout na břeh. V zavazadlových komorách máme veškeré potraviny, rezervní oblečení, stan, spacáky a v neposlední řadě také kilogramy

Na první pohled holá krajina je při bližším ohledání porostlá množstvím bylin i zakrslých keřů, které v průběhu krátkého islandského léta naráz vykvétají a tvoří překrásné koberce nejrůznějších barev.

Příští den máme v plánu přejezd do vedlejšího zálivu Fljótavík. Vyplouváme za mírného bočního větru směrem k mysu Straumnes. Ve dvou třetinách přejezdu se vlny začínají zdvihat a vítr postupně sílí. Snažíme se pádlovat tak, abychom se drželi v neustálém kontaktu, ale každý bojuje sám za sebe. Periferním

Mořský kajak představuje ideální dopravní prostředek, když se chcete dostat tam, kam to po souši nejde nebo jen velmi obtížně. Na rozdíl od jakékoli větší lodě ale máme zaručení bezprostřední kontakt s okolím. Vše člověk zažívá doslova na vlastní kůži.

fotografického vybavení. Vše je důkladně zabalen do nepromokavých vaků. Protože příliv zde dosahuje obvykle 1,5 metrové výšky, je třeba dopravit celý náklad do bezpečné vzdálenosti od pobřeží. Pitné vody je všude dostatek. Z okolních strání stéká bezpočet potůčků, vnitrozemí je protkáno soustavou jezer a říček, které často vytváří vodopády nejrůznějších velikostí a tvarů.

viděním sledujeme rozbořenou hladinu kolem našeho kajaku, ale kontrolujeme i přítomnost druhého červeného kajaku po boku. Pokud to jde, snažíme se signály ubezpečit, že je vše v pořádku. Přibližujeme se k pobřeží, ale mohutné oceánské vlny se tu odrážejí zpět na moře a my se dostáváme do neuvěřitelného zápasu živlů. Vlny dosahují výšky okolo 3 – 4 metrů, poryvy větru jako by nám chvílemi chtěli vyrvat pádlo z ruky. Myšlenky na to otočit se a pádlovat zpět do relativního závětrí zátoky rychle vyháníme z hlavy. Riziko otáčecího manévrů v těchto podmírkách nechceme riskovat. Vlny jsou tak vysoké, že se navzájem každou chvíli ztrácíme z dohledu. Hukot větru a vln nemá cenu se pokoušet překřknout. Musíme vydržet a jet dál. Navíc houstne mlha a my jen tušíme obrysy fjordu, která jsou pro nás jediným orientačním bodem. O přistání ani neuvažujeme – u břehu se vlny tříší a stříkají do výšky čtyřpatrového domu. Bojujeme ze všech sil, ale ze všeho nejdůležitější je udržet klidnou hlavu a neudělat žádnou chybu. Po třech hodinách se

V zavazadlových komorách máme veškeré potraviny, rezervní oblečení, stan, spacáky a v neposlední řadě také kilogramy fotografického vybavení. Vše je důkladně zabalen do nepromokavých vaků.

ADVENTURER INFORMÁCIE

ISLAND

Ostrov ležící uprostřed Atlantiku, zhruba na polovině cesty mezi Evropou a Amerikou, je trochu světem sám pro sebe. Drsná příroda je ovlivněná blízkostí severního polárního kruhu, ale také bohatou geotermální a sopečnou činností. Teplé vody Golfského proudu a převažující jihozápadní proudy z tropického Atlantiku jsou přičinou, že na Islandu je mírnější zima nežli třeba v New Yorku, ale na druhou stranu se zde toto proudění střetává s chladným polárním mořem, což má za následek vysokou kondenzaci par ve vzduchu, způsobujících častý dešť. Počet slunných dní během července se pohybuje mezi jedním až dvěma. Průměrná hustota obyvatel na Islandu činí 2,7 na kilometr čtvereční, což znamená nejméně v Evropě. Ze zhruba necelých 300-tisíc obyvatel ostrova žije více než dvě třetiny v hlavním městě Reykjavíku a jeho nejbližším okolí.

dostáváme z nejhoršího a míříme nejkratším směrem ke břehu.

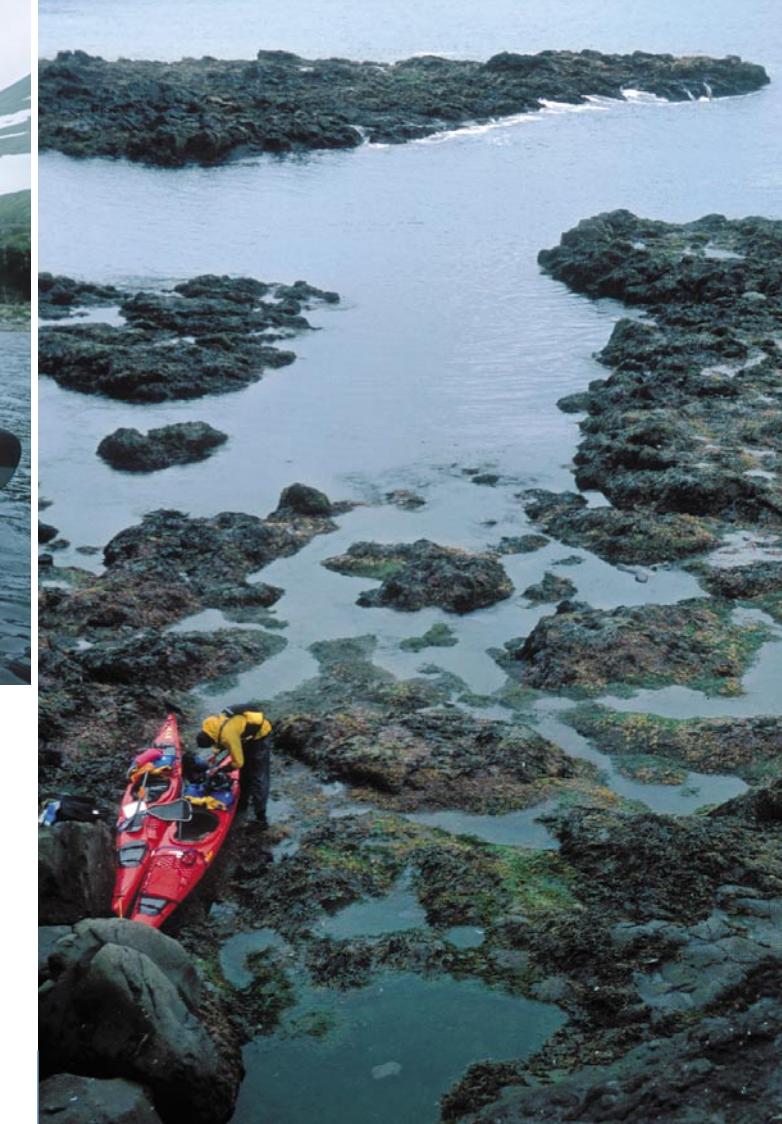
Sedíme, popijíme teplý hovězí bujón z termosky a sdělujeme si pocity z právě prožitého, dnes jsme skutečně rádi, že máme zase pevnou půdu pod nohama. Už ani nevnímáme neustálé silné mrhlení. Naše rozjímání přeruší nečekaně příchod staršího páru. Byli chytat losy v ústí řeky, vytékající z nedalekého jezera Fljótavatn. Jsou zde prý na týden na dovolené ve své letní chatě. Při pohledu do dálky skutečně vidíme v mlze malou chatku. Dozvídáme se, že dnešní úlovek je trochu nad plán, proto rádi přijímáme pozvání na večeři. Ani další den se počasí nelepší, a tak necháváme kajaky vytažené vysoko na břehu a raději se vydáváme na celodenní průzkum okolí. Do oblasti národního parku Hornstrandir je možné vyrazit i na trek. Ovšem značené turistické cesty bychom tu hledali marně. Dokonce lze říci, bez velké nadsázky, že i cesty vůbec jsou tu vzácným úkazem. Většinou se pochodusy zcela snadno prostupnou horskou tundrou, často je třeba překonávat potoky a říčky. Místo mostů jsou v lepším případě položeny provizorní lávky z naplavených kmenů. Na pobřeží je třeba stanovit dobu pochodu podle přílivových tabulek. Ve vyšších oblastech se často překračují sněhová pole.

Vraťme se ale zpět na moře. Další dny jsme chtěli strávit v oblasti Hrafnssjorduru a Lónafjorduru a na ostrovech Aedey a Vigur. S napětím jsme každý den očekávali vývoj počasí a tedy i podmínek pro pádlování. Po týdnu jsme objevili pouze jedinou zákonitost – každý den jsou počasí a moře úplně jiné než ten předešlý. Krásné počasí se dokáže změnit během okamžiku v bouři a naopak. Přesto nebo právě proto se však našly i chví-

a plejtváky myšok vyprávěli po návratu domů. Během dalších dní jsme měli štěstí ještě na několik podobných setkání.

Naopak, problém s blížícím se termínem rezervované zpáteční letenky se stával zpáteční přejezd přes široký Ísafjardardjúp. Moře bylo divoké ve dne v noci a navíc neustále foukal nepříznivý předobocoň vítr. Problematické bylo už přistání před bivakem na místě zvaném Sandeyri. Přímo mezi skalisky nebylo možné vůbec a na kamenité pláži ve velkých vlnách velice riskantní a náročné. Jedinou možností bylo vyčkat v bezpečné vzdálenosti od pobřeží na nejmenší ze série vln, pak rozjet kajak na maximální možnou rychlosť proti břehu a v okamžiku, kdy se příď dotkne kamenů, strhnout špricdeku, odhodit pádro, co nejrychleji vyskočit na zdřevěnělé nohy po mnohahodinovém pádlování a snažit se vytáhnout kajak dál na břeh dřív, než ho další vlna zalije a smete zpět do moře. Čekání na příznivější podmínky pro závěrečný přejezd přes více než deset kilometrů volné vody se protahuje. Ted se zdá, že vlny již nejsou tak vysoké a ostré,

U ostrova Vigur vítr téměř ustává. Nízký ostrůvek porostlý travou je domovem největší kolonie papuchalků, kterou jsme dosud potkali. Papuchalci si pro své mladé hloubí podzemní nory, což není možné na skalnatých útesech, ale pouze na strmých travnatých svazích. Proto nemůžou hnítit v oblastech, kde žije polární liška. Celý zbytek dne věnujeme průzkumu ostrova a fotografování papuchalků, ale i dalších mořských ptáků. Poslední ráno se opět probouzíme do naprosto neprů-

ADVENTURER INFORMÁCIE

West Fjords. Vůbec k nejodlehlejším oblastem Islandu patří Západní fjordy (West Fjords). Při pohledu na mapu malá oblast však představuje více než polovinu pobřežní linie celého ostrova. Je to díky velkému množství dlouhých fjordů ve srovnání s málo členitým pobřežím zbytku Islandu. Moře je v Západních fjordech všudypřítomné, rozmanité pobřeží tvoří mystickou hranici mezi dvěma rozdílnými světy. Tuleni využívají se na útesech, obrovské kolonie mořských ptáků, nad kterými jako by dohlížel s královským majestátem orel bělohlavý. Každý fjord je něčím jiný, každý má svůj vlastní charakter. Správným centrem celé oblasti je městečko

Ísafjörður (3500 obyvatel), které má překvapivě dlouhou historii a dlouho patřilo k největším rybářským centrům na celém Islandu. Let pravidelnou linkou z Reykjavíku trvá 45 minut, cesta autobusem 18 hodin... Statistiky udávají průměrnou červnovou teplotu 7,6 °C. Severní polární kruh je už jen 56 kilometrů severněji. Národní park Hornstrandir je oblastí bez jakéhokoliv stálého osídlení, poslední farmáři opustili své pozemky v padesátých letech minulého století a přestěhovali se do přeče jen přívětivějších částí země. Společnost tu přiležitostně návštěvníkům dělá pouze polární lišky, tuleni, několik druhů velryb a množství mořských ptáků.

Moře není jen nekonečné množství vody. Je to živoucí organismus, který se každou chvíli mění. Za celou naší výpravu nebyly dva dny, kdy by moře bylo úplně stejné. Vždy je ale silnější než my a záleží jen na něm, kdy nám dovolí plout po jeho hladině.

le, kdy jsme urazili třeba i dvacet kilometrů s větrem v zádech. A byly to nakonec oblasti položené hluboko uvnitř fjordů, kde jsme zažili jedny z nejkrásnějších okamžiků. Jedním z nich bylo pozorování labutí zpěvných, bernešek a potápic, jejichž nekonečná hejna se nám neustále vznášela nad hlavou, a jejichž křik násobila mezi přilehlými skalisky mohutná ozvěna. Ten den se udál okamžik, na který se nezapomíná. Necelých dvacet metrů před příď našich kajaků se nečekaně na hladině objevil mohutný tmavý hřbet. Trvalo to téměř věčnost, než se objevila malá hřbetní ploutev. Velryby! Pocit z bezprostřední blízkosti mohutného kytovce byl fascinující. Ani na okamžik nás nenapadlo, že bychom se měli cítit nějak ohroženi, jak zněla nejčastější otázka, když jsme o našem setkání s plejtváky malými

byť vítr je neustále velice ostrý. Nezbývá než vyrazit a pokusit se na nejužším místě překonat fjord co nejrychleji. Několik set metrů od břehu se vítr zdá být o něco málo slabší, ale ostré metrové vlny nedovolují polevit v koncentraci. Každou chvíli se příď kajaku propadá z metrové výšky, aby tupým úderem o další vlnu rozstříkla sprchu chladné slané vody široko kolem. Ranní čaj i určité prochladení nás nutí udělat během dvouhodinového přejezdu dvě zastávky pro vyprázdnění močových měchýřů. Na divoce zvlněné hladině je jediná možnost. Musíme k sobě přirazit bohem a spojit oba kajaky dvěma speciálními popruhy. Tím získáváme stabilitu a můžeme pustit pádro z rukou a nahmatat za sedačkou uloženého plastového bažanta, kterého jsme před odjezdem zkušeně pořídili ve zdravotnických potřebách...

Najít místo pro krátkou polední přestávku nebylo vždy jednoduché. Příliv zde dosahuje přes jeden metr a za odliv jsou skaliska pokrytá kluzkými řasami.

Papuchalci byli na ostrově Vigur všude kolem nás.

hledné mlhy a na poslední úsek do dvaceti kilometrů vzdáleného Ísafjörðuru pro jistotu určujeme podle mapy potřebný kurz, který budeme kontrolovat pomocí malého kompasu připevněného na palubě kajaku. Díky poloze Islandu je třeba počítat i s nezanebatelnou magnetickou deklinací.

Na obzoru se objevují barevné domky Ísafjörðuru. Vracíme se. Třináctý den po našem odjezdu tak znova vplouváme do krytého přístavu v Ísafjörðuru. K našemu překvapení nám mává několik místních obyvatel, kteří, jak se později dovídáme, měli o našem pohybu poměrně přesné informace od členů posádky rybářských kutrů, lovících v blízkosti pobřeží, pro které jsme se stali během minulých dvou týdnů nepřehlédnutelnou atrakcí. Zapínáme mobilní telefony, které byly vypnuty celé dva týdny. Příšeme první SMS domů blízkým, abychom sdělily, že jsme v pořádku. Nakonec jsme tedy na kajacích přes veškeré rozmary počasí ujeli během 10 dní na vodě něco přes 350 kilometrů. Podle všech dostupných informací jsme byli první Češi, kteří se v této oblasti plavili na mořských kajacích.

Za 40 minut letu jsme opět na venkovský vyhlížejícím vnitrostátním letišti v Reykjavíku. Voláme kamaráda Richarda, kajákaře, který odjíždí za necelý týden pádlovat do východního Grónska. Zval nás také. Snad za rok.

I R Á N

Po stopách Perzskej ríše

Text a foto: Milan Šimoník

Irán je krajina kontrastov: rovina, vysoké hory, zeleň, kvitnúce záhrady, ale aj vyprahnutá púšť, ktorá skrýva druhé najväčšie zásoby ropy na svete. Jedni si pod názvom tejto ázijskej krajiny predstavia šíitskych muslimov, iní národ Peržanov.

Persepolis, nemo
stojaci, zapadajúcim
slnkom osvetlený
palác Dareiosa I.

Výstup na najvyššiu sopku Ázie

Vrch Demávend (Qolleh-ye Damavand, 5 671 m), tvarom podobný Fuji, je najvyššou horou v Iráne ľahko prístupnou z Teheránu. Impozantný pravidelný kužeľ prevyšuje okolité vrchy o vyše tisíc metrov. Vulkán, stále chrliaci sŕne plyny fumaroly, ktoré sú dosť silné, aby usmrtili zatúlané ovce, je národným symbolom. Nachádza sa na bankovke 10-tisíc rialov (iránska mena) aj na fľašiach rovnomennej pramennej vody.

Cez dedinku Reine prichádzame autom do výšky 2 000 m k Shelteru I, takzvanej jednotke. Po prašnej ceste sa začína nás výstup na najvyššiu horu pohoria Elborz. Dýcha sa nám dosť, nie je tu veru horský vzduch. Hned po poludní začíname v septembrovej páľave šliapať k Shelteru II (Gusfand Sara) vo výške 3 200 m. Možnosť vyviezť sa sem na štyroch kolesách odmieta.

Dvojka sa „aklimatizujeme“ jedenapoličkovým spánkom a pokračujeme k trojke. Podľa iránskeho času by to malo trvať tri hodiny. Cestou sme sa pýtali na zostávajúci čas k bivaku. Odpoveď Iráncov bola vždy rovnaká: jedna hodina. Akoby iný čas ani nepoznali. Začali sme zbierať skúsenosti z nočnej turistiky. Na cestu nám svietil mesiac, slnko totiž zapadlo už okolo pol siedmej. Krátko po deviatej večeri, naštastie, nachádzame jednoduchú chatu – útulňu. V Shelteri III (Barghah-é-Sevvom) postavenej vo výške 4 100 m, sme na zemi rozbalili spacáky, prezliekli sa a začali hrať ako profylaxiu tabletky proti výškovej chorobe. Ja som bol v pohode, len mohlo

byť teplejšie. Pre obidvoch to bol nový výškový rekord, ktorý sme zvládli bez väčších problémov. Nastavil som budík na jednu hodinu ráno, aby som skontroloval, či sme živí. Nebolo treba, v noci som sa náhle zobudil sám. Instinktívne som hľadal ešus, no nestihol som to...

Neplánovaný sólovýstup

Druhý deň vstávame „až“ o šiestej, na túru sa odporúča ísť medzi treťou a štvrtou ráno. Dnes v noci voda pri „pramene“ nezmrzla, no fúkal vietor a bolo dosť chladno. Vyzbrojení rúškami na tvár začíname výstup. Nebol vôbec ľahký, od začiatku sme stúpali sutiňami, fúkal vietor, ktorý bol čoraz silnejší a vŕil množstvo prachu. A vôbec, chýbala nám chuť šliapať, dopredu sme sa akosi nehnali, tak sme napredovali len pomaly. Čas medzi prestávkami sa skracoval a miestami sme sa museli po pári metroch chôdzať vydýchať. Išiel som rýchlejšie než parták, tak som si na 30 minút ľahol a zdriemol, aby ma mohol dobehnuť. Už som ho nezazrel.

Potešením pre oči počas výstupu boli ľadopád a snehové polia, ktoré som obchádzal. Nasadzujem si šatku a rúško na tvár. Veľa ráz som sa chcel vrátiť, no napokon som sa pokúsil ísť vyššie a vyššie. V tejto, pre mňa novej a nepoznanej nadmorskej výške som bol však sám. Napredoval som veľmi pomaly, po 30 sekundách chôdzať som sa musel posediačky 2-3 minúty vydýchať. Sŕne výpary bolo cítiť čoraz väčšmi. Nakoniec som krátko po tretej popoludni skončil výstup bez dosiahnutia vr-

cholu. Zakýval som nepokorenému kopcu z výšky asi 5 400 m a pobral sa „zlyžovať“ cestu smerom dole. Počas celého zostupu som stále hľadal svojho partáka, nikde som ho však nestretol. Na Shelteri III moje veci Iránci premiestnili a partáka nikde. Nakoniec som v jednom kúte zazrel jeho karimatku a kohosi v spacáku. Bol to on.

„Čakal som ťa, čo sa s tebou stalo?“ pýtam sa ho. „Pokorila ma únava, a tak som zvolil zostup,“ dostávam odpoveď. Po nedostatočnej aklimatizácii a únavnom lete sa mu vôbec nečudujem, ved aj ja som dúfal, že úspešne pokorím horu. Začala ma boľieť hlava, organizmus jednoducho vypol, mal toho dosť. Po krátkom dočerpaní síl sme sa rozhodli skúsiť zostúpiť na Shelter II do výšky 3 200 m. Na zostup sme sa vydali za šera. Mesiac nám svietil na cestu až do príchodu na dvojku, kam sme dorazili krátko pred deviatou. Dvojka bola prázdna, ale iba na chvíľu. Prichádzali vojnoví veteráni. Niektorí spali v miestnosti s nami, väčšina na streche bivaku.

POHORIE ELBORZ, ranný pohľad z výšky 4 150 m na juhozápad k jazero Lar. Veľkolepú cestu cez pohorie Elborz dal vystavať šach Razá Šach, jej severná strana je svojou vlnkou a zrážkami od Kaspického mora stále zelená. Veterné chladné ráno po noci strávenej v útulni Shelter III (Barghah-é-Sevvom).

Po budíku a raňajkách spolu s novými iránskymi priateľmi nasledoval zostup do dediny Reine. Skratkami nám trval asi dve hodiny. Zapisujeme sa do návštivej knihy, nechávame snímku Zvolena, na revanš dostávame plagát Demávendu. Ešte sme sa odfotili pod slovenskou zástavou, ktorú mal náš hostiteľ ako jedinú zavesenú na stene, a vydávame sa ďalej.

V dávnych časoch obyvatelia Iránu pripisovali horám veľký náboženský význam a tam, kde neboli hory, robili ich imitácie. Takýmto štýlom vytvorili osobitné stavby pyramídového štýlu známe ako zikkurat.

Po stopách Perzskej ríše

Prvá, druhá a tretia Perzska ríša, to je len časť histórie ľudstva písanej na iránskom území. Počas cesty po Iráne sme postupne navštívili šesť dôležitých miest.

Využívame služby taxikára, ktorý nás priváža k veľkolepým skalným hrobkám Naqsh-é Rostam. Sú štyri a sú vysekane do

brala vysoko nad terénom. Pokladajú sa za hrobky perzských vládcov Dareiosa I., Ataxerxesa I., Xerxesa I. a Dareiosa II. Sú to vládcovia známi aj z dejepisu, stačí si spomenúť na grécko-perzskej vojny. Takmer osamote vychutnávame dotyk s minulosťou ľudstva. Davy zahraničných turistov v Iráne nestretnete. Tak ako veľa ráz, aj tu nám robili spoločnosť iba domáci. Iránci s obľubou navštievujú pamiatky, čo si s náležitým a nefalšovaným záujmom zaznamenávajú na poličkach filmov a snímajú videokamerami.

Persepolis, naša ďalšia zastávka, je najzachovalejšou ruinou perzského mesta a najskvelejším odkazom veľkej ríše Achajmenovcov. Najpôsobivejšími časťami ruín sú nádherné basreliéfy, ktoré skrásľujú množstvo schodísk a palácov. Opäť sa stretávame s klinovým písmom. Návšteva ruín starovekého mesta Persepolis, domácomi nazývanom Takht-é Jamshíd, je jednou z najkrajších v celom Iráne. Pár hodín strávených medzi 2 500-ročnými stĺpmi a bránami bolo veľmi príjemných a každý z nás sa na chvíľku mohol zahŕbiť do vlastných myšlienok.

Bam bol prosperujúcim púšťovým centrom pozdĺž obchodných ciest z Indie a Pakistanu do Perzského zálivu. Väčšia časť, ktorá sa dodnes zachovala, pochádza z tohto obdobia. Obyvatelia Bamu hovoria, že ak vlastnia 40 datľových paliem, nikdy nebudú musieť pracovať. A skutočne, datle z Bamu sú jedným z najlukratívnejších východoíránskych exportných tovarov.

Na začiatku 70. rokov iránska vláda začala s reštaurátorskými prácam. Keď v roku 1993 prezident Rafsandžání prišiel do pevnosti, bol taký uchvátený, že každého Iránca podnietil navštíviť Bam, a to aspoň raz v živote. V rekonštrukčných prácach sa tu stále pokračuje. Ako? Hlina a drvená slama sa zmiešajú s vodou, z tejto hmoty sa potom v ručných formách lisujú tehly, ktoré vysuší íranske slnko. Pred západom slnka stojíme na vrchole najvyšej veže a máme rozprávkové mesto ako na dlani. Je to úzasný hlinený komplex s rozlohou 6 km². Bam je nádhera, ktorá prekonala naše očakávania.

Od pevnosti Arg-é Bam sa večer presúvame plateným autošopom ku kruhovému objazdu na hlavnú tepnu Záhedán (pakistan ská hranica) – Kermán. Pri ceste postávalo mnoho domáčich, aj s kuframi, neklamný znak, že by chceli niekde cestovať. My sme na tom boli rovnako. Zjavil sa autobus. Pomocník však

Yazd, školáčky v hejabe. Choqá Zanbíl, pyramídový poschodový chrám zikkurat je najlepším zachovaným príkladom architektúry kráľovstva Elamitov. Veterná veža – bádgír predstavuje staroveký systém prírodnej klimatizácie

Hlinené Mesto duchov púšte

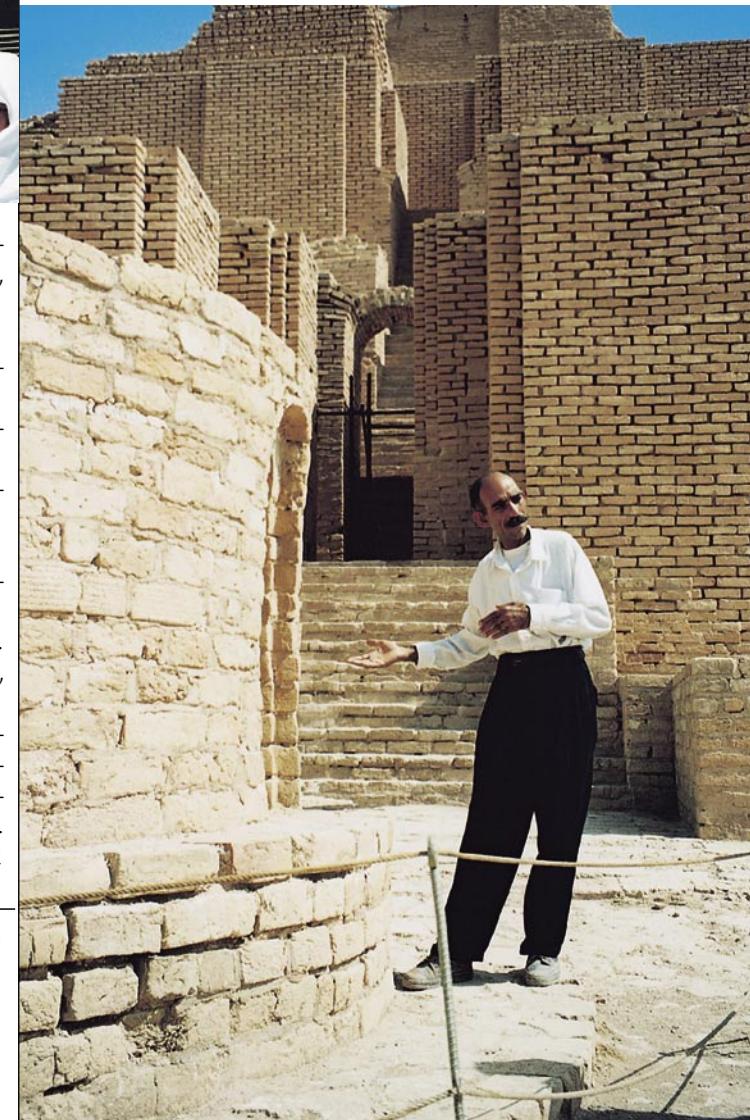
Na rozdiel od starovekých miest si starý Bam nevyžaduje veľa fantázie, aby sme si predstavili časy, keď bolo žijúcim mestom. Jeho spustnuté uličky sú miestom, kde sa dá ľahko zablúdiť a byť obklopený ozvenou histórie spred 2-tisíc rokov.

vyhlásil, že berie cestujúcich iba do vzdialenejších miest, t. j. asi 10 – 14 hodín jazdy. My sme chceli ísť iba do Kermánu, čo sú asi 3 hodiny cesty. Nakoniec nás s niekoľkými cestujúcimi zobražali. Nám ponúkli sedadlo – ležadlo na samom konci autobusu, kde spáva vodič pomocník. Najprv som nepochopil, že sa tam hore máme využiť, ale o chvíľu sme už šťastní sedeli spolu s jedným íranskym vojakom vzadu na vankúšoch. V mysli sme si ukladali tie najkrajšie spomienky na hlinené Mesto duchov púšte.

Mesto hladných supov

Mesto Jazd sa nachádza medzi severnou púšťou Dasht-é Kavír a južnou Dasht-é Lút. Parták je učenlivý, opäť mal úspech a zjednal tašík. Spolu s dvoma mladými domorodcami sa vydávame k Vežiam mlčania. Stretnutie s miestom, kde ešte pred 40 rokmi naposledy svojsky „pochovávali“ ľudí, je úžasné. V priamom podaní mladých znalcov sa dozvedáme mnoho zaujímavého o zoroastrizme.

Noví priatelia nám približujú náboženstvo, ktoré bolo od pol 6. stor. p. n. l. hlavným náboženstvom rozšíreným na Íránskej plošine. Po dobytí územia Arabmi ho vystriedal islam. Zoroastristi uctievali oheň ako symbol boha a vo svojich chrámcach udržiaval večne horiaci plamene. Zo 150-tisíc zoroastristov žijúcich na svete sa odhaduje, že 30-tisíc z nich stále žije v Jazde a okolí.

Nasledujúce riadky nás iba ubezpečia o „inakosti“ tohto náboženstva. Pretože zoroastristi verili v čistotu elementov, odmietali pochovávať mŕtvych (znečistili by zem) a ani ich nespalovali (znečistili by atmosféru). Namiesto toho mŕtvich ponechali na kamenni v nekrytých Vežiach mlčania (Dakhmeh-yé Zartoshtiyún), až kým supy „nevycistili“ ich kosti. Pri mŕtvom tele sedel knáz a sledoval, ktororoko sup mŕtvemu vydobne prvý: ak pravé, jeho duša smerovala do dobrej budúcnosti, ak ľavé, nasledovala pre mŕtveho budúcnosť ovela ukrutejšia.

Tieto veže v Iráne zakázali používať len pred 40 rokmi. V súčasnosti zosnulí zoroastristov pochovávajú do vybetónovaných hrobov, aby tak zabránili „kontamináciu“ pôdy.

Kurz íránciny

Štvorčlenný zástup mladých mŕv si sadá v autobuse hned za nás.

Dievčence boli od začiatku veľmi živé a evidentne túžili s nami nadviazať kontakt. Nás anglicko-perzsko-ruko-nožný dialóg nabral na intenzite. Veľmi sa tešili, že sme používali niekoľko fráz a vied v ich materčine. Hoci sa nám darilo prekonávať jazykovú bariéru, dialóg sme museli zakrátko ukončiť. Naše známe totiž vystupovali v nejakom mestečku, kam sme sa medzičasom dostali. Naša cesta pokračovala do mesta Isfahán.

Isfahán je jedno z najkrajších miest islamského sveta, íránske majstrovské dielo a klenot starovekej Perzie. Prekrásne modré mozaikové kachličky isfahánskych islamských stavieb, jeho rozsiahly bazár a nádherné mestské mosty sú pýchou jeden a štvrt milióna obyvateľov tohto mesta.

Nádherné Námestie imám Chomejního (Meydán-é Emám Chomejní) je miestom najimpozantnejších stavieb islamského sveta. Tradične bolo námestie uzatvorené jeden deň v týždni pre mužov, a tak mohli ženy nerušene nakupovať. Mužskí majitelia obchodov mali prikázané zostať vnútri. V roku 1979 bolo Námestie imáma Chomejního spolu so svojimi pamiatkami zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. Isfahán však nie sú iba muslimské stavby, to je aj rieka Zájandeh, prameniaca v Záhoriských vrchoch. Od západu na východ preteká srdcom Isfahánu a potom sa stráca v púšti Dasht-é Kavír. Pritom oddeluje severnú časť mesta od arménskej štvrti Jolfa.

Pri návrate od rieky Zájandeh spievame na Námestí imáma Chomejního pesničky, pri slovenskej hymne nás oslovili dvaja mladí Iránci slušne hovoriaci po anglicky. Trkoceme spolu a nakoniec zakotvíme v našej známej čajovni s terasou a výhľadom

na celé veľkolepé námestie. Diskusné témy: alkohol, baby, dočasné hodinové manželstvo za účelom sexu... Popritom pijeme čaj a ďalej sa bavíme o Európe, o politike a pod. Nakoniec nás naši noví známi na kus odprevadili. Už iba v dvojici šliapeme „domov“ a opäť si spievame. Nie, vôbec nič sme nepili, okrem íránskeho čaju, ktorý sa po perzsky povie rovnako ako po slovensky. Tak prvé slovo z perzštiny sme zvládli... Druhé slovo: „čajcháne“ je termín pre čajovňu.

Najväčšie jazero sveta

Jedným z našich posledných cielov je cesta ku Kaspickému moru. Jeho hladina je svojou výškou 28 metrov pod úrovňou svetového oceánu zároveň najnižším bodom Iránu. Ďalšie naj patrí jeho veľkosti. Kaspické more (Daryá-yé Khazar) obmýva Irán v dĺžke 740 km, plochou 370-tisíc km² je päťkrát väčšie než druhé najväčšie jazero sveta Lake Superior.

Cesta autobusom je veľmi „fotogenická“. Oči nám klipkajú, ale očarujúce scenérie, ktoré ponúkajú pohľad z okna, nám nedajú spať. Prechádzame krásnymi hornatými oblasťami pohoria Elborz. Cesta sa vinie po vrstevniciach kopcov a cez mnohé tunely. Kúsok nad Teheránom sme očarení veľkou priehradou Karaj vystavanou na rovnomennej rieke. Na zvyšku cesty nás sprevádzajú hlboké údolia.

Prichádzame k moru, ako vždy neodoláme a idem si zaplávať. Prechádzame po kamenisto-piesočnej pláži lemowanej čajovňami. Zbadáme hada a žabky. Po perzskom zálive plávam v mori počas nášho putovania po druhý raz. Kaspické more je priemerne 170

metrov hlboké, je takmer dvakrát hlbšie než Perzský záliv. Aj tu je však problém najst' čistejšie miestečko na „pláži“. Tesne pred súmrakom sa objavuje stádo kráv, ktoré vyšli z okolitej trstiny. Kaspík je slané more, ale iba z jednej tretiny také slané ako iné moria, čo využívajú smädné kravy.

Pri večeri na pobreží Kaspického mora pozérame anglickú futbalovú ligu s perzským komentárom. Chlapci z obchodu pripravujú kábel na ďalšie osvetlenie svojej pozbývanej drevenice. Na základe nariadenia iránskej vlády majú všetky médiá v Iráne zakázané uverejňovať reklamu na akékoľvek produkty vyrobene v Spojených štátach. Počas putovania nádhernou krajinou sa neustále stretávame s ideologickými billboardmi prezentujúcimi poslušnosť a oddanosť duchovným vodcom. Častým motívom je ajatolláh Chomejní a hrdinovia iránsko-irackej „vojny miest“

ARGÉ BAM, hlinené Mesto duchov púste pred zemetrasením. Ničivé zemetrasenie zničilo 26. 12. 2003 vyše 70% historických budov, citadela v pozadí sa zrútila...

v rokoch 1980 – 1988. Západné mocnosti a vtedajší Sovietsky zväz stáli na strane Iraku, považujúc irackú vládu na čele so Saddámom Husajnom za menšie zlo.

Epilóg

Myslím, že médiá nepravdivo označujú Irán za nebezpečný. Treba sa s ním zoznámiť na vlastnej koži, kým nie je turisticky „preludnený“. Na našom putovaní Iránom sme sa neustále stretávali s ohromným záujmom domácich. Úprimne sa vypytovali na krajinu, v ktorej žijeme, vymieňali sme si fotografie, e-mailové adresy a popri tom diskutovali o rôznych tématoch. V jednom autobuse nás dokonca oslovia mladá študentka (uverili by ste?). Aj ona sa zaujímalá o Slovensko, po vystúpení nám ochotne pomohla zorientovať sa. Jej ochotu sme chceli pri hĺčení odmeniť podaním rúk. Neuspeli sme, slušne to odmietla. Napriek počiatocnej otvorenosti sa prejavila jej islamská výchova...

Ničivé zemetrasenie v meste Bam

Správa o zemetrasení v meste Bam ma veľmi rozosmutnila, zrútili sa mi spomienky na nádherné a nezabudnuteľné miesto na našej zemeguli. Čo je však horšie, pre mnohých ľudí sa skončil život úplne. Mnohí strátili príbuzných či priateľov, tak ako aj moja kamarátku z Iránu, s ktorou si pravidelne pišeme.

Dňa 26. decembra 2003 o 5:30 hod. miestneho času zasiahlo starobylé mesto Bam ležiace v provincii Kermán ničivé zemetrasenie so si-

lou 6,7 – 6,8 stupňa Richterovej stupnice. Epicentrum zemetrasenia bolo práve pri tomto meste, ležiacom na bájnej Hodvábnej ceste medzi Európu a Čínou. Po zemetrasení sú všetky pamiatky zničené. Prvé odhady hovorili o 5-tisíc mŕtvych a ďalších 30-tisíc zranených. Skutočnosť však bola oveľa horšia, zemetrasenie si vyžiadalo vyše 40 tisíc ľudských životov.

Silné otrasy zničili 70% starého historického mesta, najväčšia 2000 rokov stará stavba z nepálených tehál na svete bola úplne zrovnaná zo zemou. Iránske ministerstvo vnútra následne požiadalo o medzinárodnú pomoc, ku ktorej prispeli aj slovenskí záchranári. Boli sme najmenšou z 24 krajín, ktoré v Iráne pomáhali.

Potom 3. januára 2004 spadol pri meste Bábol na severe Iránu meteorit, o dva dni nato začali iránski predstaviteľia uvažovať o presídlení hlavného mesta Teheránu s cieľom zabrániť ešte väčšej katastrofe, aká postihla Bam. Ten súč leží tisíc kilometrov od Teheránu, ale skaza v podoobe ničivého zemetrasenia vyvoláva neistotu aj v iránskej metropole. Experti predpovedajú, že v Teheráne dôjde v nasledujúcich rokoch k ešte silnejšiemu zemetraseniu.

ISFAHÁN, IMÁMOVÁ MEŠITA, jedna z najkrajších mešít sveta, výhľad z paláca Alí Qápú. Pevnosť Bam osvetlená zapadajúcim slnkom. Bola to prosto nádhera, škoda, že ostane iba pri archívnych fotografiách...

ADVENTURER INFORMÁCIE

IRÁNSKA ISLAMSKÁ REPUBLIKA

Iránska islamská republika (Jomhuri-ye Eslami-ye Iran), krajina nachádzajúca sa v juhozápadnej Ázii medzi Kaspickým morem a Perzským zálivom. Do roku 1935 sa Irán nazýval Perzia. Hlavným mestom je od roku 1789 Teherán. Rozloha Iránu je 1 648 000 km². Krajinu je trikrát väčšia než Francúzsko a jej rozloha dosahuje takmer 1/5 plochy USA. Väčšinu povrchu zaberajú vysoké pohoria a náhorné plošiny, v strede a na východe s púštami. Podnebie je subtropicke kontinentálne, na južnom pobreží tropické. Náboženský teokratický štát a spoločensko-politickej život v krajinie riadi islamské náboženstvo. V Iráne žije 73 miliónov ľudí. Okolo 60% žije v mestách a 300-tisíc nomádov ďalej putuje pláňami a horskými pastvinami. Prevažnú časť obyvateľstva tvoria Perzania (51%), potomkovia pôvodných rás Elamcov a Arijcov. Oficiálnym jazykom je perzština (fársí) patriaca do indoeurópskej jazykovej rodiny. Takmer

všade sa možno dohovoriť po anglicky. Základy perzštiny však rýchlo zvládne každý Slovan.

Iránske kalendáre. V Iráne sa bežne používajú tri kalendáre: Perzský solárny kalendár je používaný na bežný život; Moslimský lunárny kalendár sa používa pri islamských náboženských záležitostach; Západný (Gregoriánsky) kalendár sa používa pri styku s cudzincami a v niektorých historických knihách. Výsledkom sú tri dátumy na iránskych denníkoch. Okrem toho aj zoroastristi majú svoj vlastný kalendár.

UNESCO a iránske pamiatky:
1979 - Isfahán (Meydáné Emám Chomejní),
1979 - Persepolis, 1979 - Choqá Zanbíl

VÍZA Slovákom udeľuje víza Iránska ambasáda vo Viedni, Jauresgasse 9, www.iran.bot-schaft.at. Pre Čechov je k dispozícii veľvyslanectvo v Prahe 6, Na Zátoce 18.

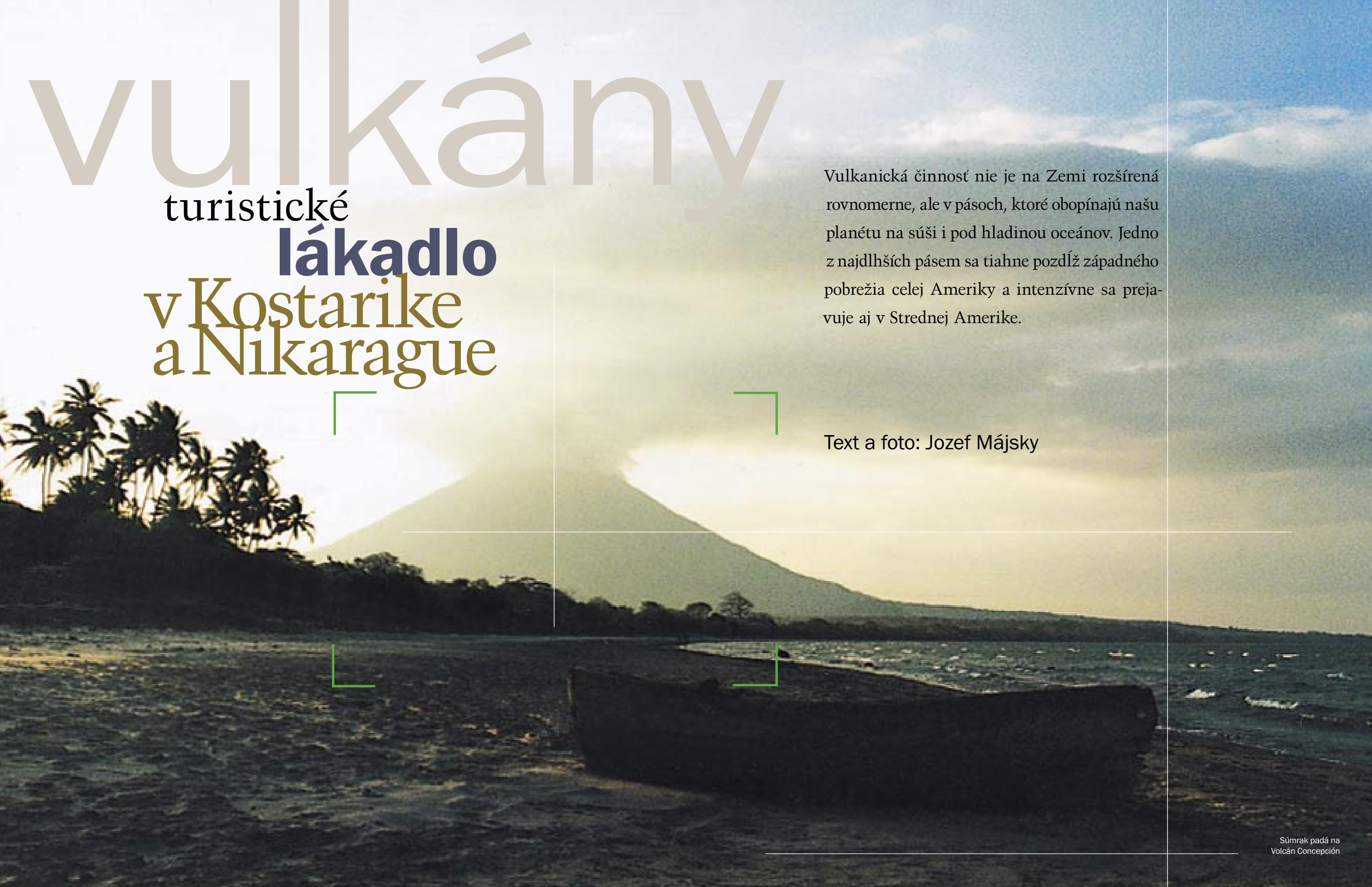
DOPRAVA DO IRÁNU. Priamy let z Viedne je záležitosťou 4,5-hodinového sedenia v lietadle. Zaujímavým pozemným variantom je kombinácia autobusu a vlaku cez Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko a Turecko. Existujú aj viaceré lodné medzinárodné spojenia.

MIESTNA DOPRAVA. Vďaka nízkym cenám je Irán rajom pre cestovateľov. V krajinе funguje spoľahlivá a veľmi lacná letecká doprava. Preprava autobusom, resp. vlakom je však ešte lacnejšia.

VÝDAJE. (aktuálne 09/2002) Základnou jednotkou iránskej meny je 1 iránsky rial - 1 IRR, ktorý sa delí na 100 dinárov. Autobus stojí od 0,40 USD/100 km, MHD v Teheráne 0,025 USD, vstupné do pamiatok 3,78 USD a do Persepolisu 7,58 USD. Ubytovanie (mosáferchúne) stojí od 2,5 USD/človeku, Internet 0,75 USD hod. Väčšinou môžete získať 50% zľavy na ISIC kartu

vulkány

turistické
lákadlo
v Kostarike
a Nikarague

Vulkanická činnosť nie je na Zemi rozšírená rovnomerne, ale v pásoch, ktoré obopínajú našu planétu na súši i pod hladinou oceánov. Jedno z najdlhších pásem sa tiahne pozdĺž západného pobrežia celej Ameriky a intenzívne sa prejavuje aj v Strednej Amerike.

Text a foto: Jozef Májsky

Už pre Indiánov predstavovali sopeční bohovia neustálu hrozbu, preto im často prinášali rôzne obete – neraz aj ľudské, no na druhej strane im vďačili za úrodnú sopečnú pôdu, ktorá im uľahčovala obživu. Situácia sa do dnešných dní prakticky nezmenila, snáď až na tú skutočnosť, že vulkány sa stali nerozlučným spojencom cestovného ruchu. Samozrejme, že turistov lákajú predovšetkým tie činné.

Sírne jazierko

Návštěvu vulkánov v Kostarike sme začali skutočne veľkolepo. Hned na druhý deň po prílete sme vyrazili cez metropoli San José a mesto Cartágo k najvyššej kostarickej sopke Irazú (3 432 m) ležiacej v pohorí Cordillera Central. Tento stále činný stratovulkán, ktorý sa posledný raz prejavil v roku 1994, je veľmi dobre prístupný po celkom slušnej ceste. Po nekonečných serpentínach cez horskú krajinu, pripomínajúcu kopaničiarsky kraj v Bielych Karpatoch, sme sa vyšplhali až do nadmorskej výšky 3 200 m. Kedže bolo už neskoré popoludnie a vstup do národného parku Parque Nacional Volcán Irazú bol zatvorený, odkladáme útok na vrchol sopky na ďalší deň

a na horskej lúke stavíame stany. Ešte pred súmrakom fotíme okolité vrchy ukryvajúce vrcholy v mrakoch, z ktorých vyniká predovšetkým Volcán Turrialba (3 328 m).

Ráno ukazuje teplomer necelých 5 °C. Že budeme takto mrznúť nedaleko od rovníka, sme veru nečakali, no bolo to v norme, keďže teploty sa tu bežne pohybujú od 17 do -3 °C. Po rozmrznení sa balíme a úplne nás prebral vstupné do národného parku 52 \$ za skupinu a auto. Počasie je však perfektné, a tak vyrážame k sopečným kráterom, ktorých je tu päť: Cráter Principal, Cráter Diego de la Haya, Cráter Playa Hermosa, Cráter de La Laguna a Cono Piroclástico.

Centrom a najnavštievanejším objektom sú prvé dva krátery – dvojčičky, ku ktorým viedie pohodlný chodník cez Cráter Playa Hermosa. Ten skutočne vyzerá ako piesočná pláž, čo umocňuje ešte mokrad zásobená zrážkovou vodou. Ako naznačuje už samotný názov, hlavným lákadlom je Cráter principal, na dne ktorého sa v hĺbke 300 m magicky leskne zelená hladina sírneho jazera. Zostup k nemu na dno kaldery je zakázaný, preto sme vystúpili aspoň na najvyšší bod vulkánu, ktorý sa nachádza na okraji o niečo vyššieho Cráter Diego de la Haya. Tento kráter nemá na dne kalderové jazero, iba v období dažďov, od apríla do decembra, sa tu zhromažduje dažďová voda. Pomerne bohaté zrážky (2 158 mm/rok) a veľká nadmorská výška podmieňujú vo vrcholovej časti sopky Irazú vývoj nízkych stromov

Samec baziliška zeleného s prilbovým výraskom na hlave nie je pre človeka nebezpečný.

a krov, ktoré sú miestami husto ovešané machmi a lišajníkmi, vzácnejšie aj broméliami a lianami. V prípade, že nás zastihne dážď, môžeme použiť ako dáždnik obrovské listy *Gunnery insignis*, veľmi podobné listom rebarbory.

Nebezpečné výpary

Navnadení peknými zážitkami z tejto sopky sme sa o niekoľko dní, keď sme sa dostatočne zohriali pri Karibiku i Pacifiku, rozhodli navštíviť len o niečo západnejšie ležiaci vulkán Poás (2 708 m). Táto aktívna sopka, ktorá mala najväčšiu aktivitu v rokoch 1910 a 1952 – 54, sa postupne upokojila, menšie erupcie boli zaznamenané ešte v roku 1994.

V jeho hlavnom kráteri sa nachádza sírne jazero.

Bohužiaľ sme sa k nemu nedostali, napokoľko nízka obláčnosť tlačila k zemi sírne výpary, takže miestni rangeri všetkých turistov vracali späť.

Žobrajúce nosále

Presunuli sme sa ešte ďalej na západ, kde sa nad vodnou nádržou Arenal vypína sopka rovnakého mena. Tento 1 633 m vysoký vulkán je tiež aktívny. Posledný výron lávy tu zaznamenali v roku 1995, najväčší roku 1968, keď úplne zlikvidoval mestečko Fortuna, pričom zahynulo niekoľko desiatok ľudí a niekoľko tisíc kusov dobytka. Mesto bolo vybudované odznovu, no vulkán stále hrozí.

Rešpekt u turistov vzbudzovalo neustále podzemné dunenie a mrmlanie sopky, z ktorej sa podchvíľou skotúľala dymiacia sopečná puma. Kedže priblížiť sa bližšie k úpätiu sopky je zakázané, museli sme sa uspokojiť len s prechádzkou po zvetraných lávových poliach. Tie ma príliš nenadchli, oveľa zaujímavejšie boli náučné chodníky po okolí, ktoré návštevníkom predstavujú predovšetkým zaujímavú flóru. Zaujali nás napríklad dva druhy zemných orchideí a predovšetkým veľké súkvetia helikónií.

Väčší zážitok než samotný vulkán nám nedaleko jazera Arenal pripravila skupina nosálov, ktoré dokážu aj na niekoľko minút zastaviť premávku, kým nevyžobrú od okoloidúcich všetky dobroty.

Najpôsobivejším objektom Volcán Irazú je Cráter Principal so sírnym jazerom na dne kaldery. V prípade dažďa sa možno ukryť pod obrovské listy *Gunnery insignis*. Volcán Arenal zahalený mrakom nás sklamal, zato nás pod ním potešila skupina nosálov. Žije tu i veľa zaujímavých zvierat, napríklad hlučné vreštaní čierne.

Volcán Maderas na ostrove Ometepe má už sopečný kužeľ zaoblený a porastený primárny horským pralesom s množstvom epifytov. Pohľad na vrcholy vulkánov bez mrakov je veľmi zriedkavý. Pre vysoké sopky je typická lokálna klima – často sú zahalené mrakmi. (Hore a dole Volcán Concepción, v strede Volcán Turrialba.)

Nízke sopky v Nikarague

Pretože nás lákali aj severnejšie ležiace nikaragujské sopky, čo najrýchlejšie sme sa presunuli k hraniciam. Po pravej strane diaľnice interamerikany sa nám v mrakoch centrálneho pohoria Cordillera de Guanacaste kúsok za mestom Liberia skrýval činný Volcán Rincón de la Vieja (1 895 m). Ešte o pár metrov ho prevyšuje už vyhasnutý Volcán Santa María (1 916 m). Po dosť zlých skúsenostiah na dvoch posledných sopkách, keď nás sklamalo počasie, sa tu však nezastavujeme a nocujeme až v nikaragujskom meste Rivas.

Hned na druhý deň vyrážame miestnym žltým školským autobusom do parku Volcán Masaya. Vyprahlutá krajina pod touto sopkou s troma krátermi skutočne pripomína savanu obývanú Masajmi, spestrujú ju žlté kvitnúce nízke dreviny, v podobe kaktusy i agáve. Od veľmi pekného vstupného informačného strediska šliapeme po prekvapujúco dobrej asfaltke, ktorá sa vyplahala až k parkovisku Plaza de Oviedo na samotnom okraji aktívneho krátera Cráter Santiago. Dymiaci kráter vysoký len 647 m nie je príliš fotogenický. Preto vystupujeme o niekoľko desiatok metrov vyššie k už vyhasnutému kráteru Volcán Masaya, nazývaný aj Cráter San Fernando, z ktorého vidno okrem Cráter Santiago a neaktívneho Volcán Nindiri aj jazero Laguna de Masaya pri rovnomennom meste. Kráter Masaya bol aktívny posledný raz roku 1772 a Nindiri dokonca ešte roku 1670, takže sú už miestami porastené nízkym krovitým lesom, ktorý predstavuje životné prostredie pre viaceré druhy živočíchov, predovšetkým vtáky.

Sladkovodné more

Ako hovorí ľudová múdrost – koniec dobrý, všetko dobré, platilo to aj v našom prípade, pretože návšteva ostrova Ometepe v Nikaragujskom jazere, nad ktorým sa týcia dva sopečné kuželex Ometepe, neboli dva kopce, stála za vynaloženú námahu a bola dôstojnou rozlúčkou so stredoamerickými vulkánmi. Treba podotknúť, že Lago de Nicaragua (Cocibolca) je najväčšie jazero v Strednej Amerike. Jeho rozloha je 8 624 km². Vzniklo v dôsledku sopečnej činnosti, ktorá zahradiла morský záliv. Pôvodne morská voda sa v jazere postupne vysladila, a tak tu dnes žije aj taká rarita, ako sú sladkovodné žraloky.

Asi hodinovú plavbu do prístavu Moyogalpa na ostrove Ometepe sme prežili bez problémov, aj keď prastará loď v nás nevzbudzovala veľkú dôveru. Vyšší z dvoch vulkánov, 1 610 m

V KOSTARIKE JE CELKOVO 122 SOPIEK, Z NICH JE PÄT ČINNÝCH. V NIKARAGUI JE 40 SOPIEK, Z NICH 25 TURISTICKY ATRAKTÍVNYCH, AJ KEĎ NEDOSAHUJÚ VÝŠKU ANI 2-TISÍC METROV.

vysoký Concepción, pôsobí svojím súmerným kuželom majestátne už z diaľky, no po odporúčaní miestnych znalcov sme sa rozhodli zdolať o niečo nižší a nenápadnejší Maderas (1 394 m). Obidve sopky majú vrchol takmer stále zahalený mrakmi, Volcán Concepción aj sopečným dymom, iba v podvečer sa niekedy táto ich prikrývka roztrhá a odhalia sa v plnej kráse. Výstup na tieto sopky je náročný, pretože turisticke chodníky tu majú vo väčšej nadmorskej výške charakter rozbaňnej eróznej ryhy. V horskom hmlovom pralese, kde takmer neustále prší alebo aspoň mrholí, je dosť ťažká orientácia, no pohľad na tento rozprávkovo

v tajomný les ovesaný orchideami, machmi a lišajníkmi stojí za vynaloženú námahu.

Pre Volcán Maderas sme sa rozhodli aj z toho dôvodu, že sa v jeho kráteri nachádza lagúna. Zostup k nej vzdali pred nami viacerí turisti, no my sme k nej s námahou zlanili. Boli sme však sklamani. Sopečné jazero so studenou vodou bolo úplne zahalené do hmly, cez ktorú nebolo vidno ani na 20 m. Ako to už býva, pri ceste späť sa vyjasnilo a ešte aj Volcán Concepción odhalil svoj vrchol.

Napriek tomu, že sme boli riadne zabladení a mokrí, boli sme doslova uchvátení pestrostou života v pralese (orchidey, bromélia, vreštany, viaceré druhy vtákov), ktorý až na úpätí sopky postupne prechádzal do kakaovníkových, kávovníkových, banánovníkových plantáží a ešte nižšie do pasienkov. V podvečer nám padla vhod očista v Nikaragujskom jazere, aj keď o osviežení sa príliš nedá hovoriť, keďže voda mala 29 °C.

Hmla, dážď, nízke teploty

Z našich skúseností vyplýva, že napriek tomu, že sme Strednú Ameriku navštívili v zimnom, suchšom období, je potrebné pri výstupe na tunajšie sopky počítať s tým, že vďaka väčszej nadmorskej výške si vulkány vytvárajú svoju lokálnu klimu. Preto ak by niekto túžil po vynikajúcich záberoch tunajších vulkánov, musí počítať pri jednotlivých sopkách aj s viacdňovým zdržaním, pretože počasie človek nerozkáže. Ako sme mali možnosť pocítiť na vlastnej koži, nie je dobré podceníť ani tunajšie nízke nočné teploty, hlavne ak sa pohybujeme v nadmorskej výške nad dvetisíce metrov. Aj keď pre našu miniepedíciu bola návšteva kostarických a nikaragujských vulkánov len spestrením hlavného programu, môžeme potvrdiť, že tieto stredoamerické krajiny predstavujú doslova raj pre záujemcov o vulkanickú činnosť.

Mexická jazda

Mexický ostrov Cozumel je vďaka početným koralom a príjemnej klíme rajom nielen pre potápačov ale i pre vyznávačov motorových adrenalínových športov. Bol som pozvaný fotografovať novú atrakciu – ATV (All Terrain Vehicle). Zákratko ma začali tieto dynamickej vozidlá napĺňať potešením počas jazdy v suchej džungli.

FOTOGRAFIA: MARTIN ŽILKA

www.adventurer.sk/inzercia

Adventurer_c
ennik_inzercie
_2004_ebook.
pdf

Nie som žiadna sladká bábika.

Kofola má takmer o tretinu nižší obsah cukru než ostatné kolové nápoje!
Keď ju miluješ, nie je čo riešiť.